

Bulgarien-Makedonien-Grækenland

28/4 – 11/5 2014

Skægmejse, han. Foto: Niels Jørgen Rasmussen

DOF Travel
Dansk Ornitologisk Forening

Forord:

Inspireret af DOF Travels Makedonien-tur i 2012 blev denne tur til Bulgarien-Makedonien-Grækenland sat i søen. Med et godt mix af Bulgarien (murløber), Makedonien (steppeland med kejserørn og lannerfalk) og Grækenland (vådområder ved Kerkini og Prespa-søerne), så var fundamentet til en indholdsrig tur på plads.

Vejret var ustadigt den første uge, og fra Makedonien blev der ved vores ankomst meldt om 3-ugers massivt regnvejr, som blev betegnet som de vådeste i 100 år. Vi fik alligevel gennemført det meste af turprogrammet, men var visse steder generet af helt eller delvist ufremkommelighed, da stier og jordveje var opblødte og/eller oversvømmede. Ja, selv en asfaltvej ved lannerfalke-lokaliteten var skyllet væk af kraftige regnskyl fra begge sider, desværre med alvorlige konsekvenser for en 11-årig dreng, der druknede. I anden uge fik vi solskin og mere stabilt vejr, om end det var på den lidt kølige side.

Vi nåede op på 189 arter, hvilket må siges at være yderst tilfredsstillende set i lyset af, at vi ikke besøgte vådområder så hyppigt, som på sidste års tur. Ydermere var det højsommerlige vejr i marts og primo/medio april blevet afløst af vådt og køligt vejr i hele Øst- og Nordeuropa. Det indebar at flere arter, såsom ellekrager, biædere m.v. var fløjet sydpå igen. Endvidere var lavtrykket over sydøst-Europa stoppende for nordtrækkende fugle, så moseterner var næsten ikke-eksisterende før de sidste par dage.

Turens højdepunkter, kan kort opremses her:

- Fantastiske syn af murløber i Trigrad Gorge
- En flot vandretur i Trigrad-bjergene fra Trigrad by til landsbyen Yagodina
- Morgener ved lærkestedet ved Harsovo var fortsat lige fortryllende med kalanderlærkesang, et uventet mindre rovfugletræk og en flot aktiv høgesanger.
- Formidable iagttagelser af syngende hortulaner på tæt hold i bakker nær Borino.
- Et pænt antal iagttagelser af ørnevåger – i alt 13 – hvor flere var i godt lys og tæt på.
- Mange pædagogiske iagttagelser af balkanhøge, såvel siddende som forbiflyvende på tæt hold og i godt lys.
- 2 unge steppehøge på træk nordpå, hvor den ene kom helt tæt på under fødesøgning, inden den skruede op og trak.
- En han af balkanfluesnapper, syngende ved redested i Promachonas Forrest (for de få, som trodsede mudder, søle og sjask!).
- Flere gode observationer af kirkeugle, så ingen blev snydt.
- Kejserørnetræf nær Shtip, hvor udlægning af slagteriaffald tiltræk op til 7 yngre fugle samt en masse ravne. I alt vurderes antallet af sete kejserørne til 18, fordelt på 24 iagttagelser.
- Smuk, smuk dal i skønt morgenlys nær landsbyen Vojsanci med syngende olivensangere, østlige mestersangere og sorthovedet sangere.
- Par af masketornskade i smukke omgivelser nær Klisura Village.
- En uventet feber-iagttagelse af klippespætmejse fra en parkeringsplads i byen Demir Kapija.
- Flyveopvisning af 2 par hedehege ved enge syd for Prilep.
- Mindst 200 aftenfalk, der dumpede ned fra himmelen, for at fange insekter i nogle tidligere fiskedamme syd for Prilep.
- Dværghejre på tæt hold, og som kun kunne ses af Nancy (vi andre fik hjælp hertil – nogle indtil flere gange!!).
- Morgenstemning ved lille Prespa med masser af vandfugle, herunder begge arter pelikaner.
- Krølle-Pelikaner, der jagtede frøer, udfor vores hotel i Psarades Village.
- Kulturbesøg på Rozhen og Rila Monastery samt i Aleksandar Nevski-kirken i Sofia.
- Det tidspunkt, hvor den uigennemskuelige folie på bussens vinduer blev fjernet, så det var muligt at se fugle under kørslen!!

- Fantastisk sammenhold i gruppen, hvor alle hjalp hinanden, og der var tid til fis og ballade samt underholdning af Niels Jørgen med sjove Limericks.

Lokalarrangementet var arrangeret af Explorer 2000 ved Julia, og alt klappede endnu engang, som det skulle. Som lokalguide havde vi igen-igen fornøjelsen af Ellie. Både Julia og Ellie havde prøvekort ruten og tjekket lokaliteter, hoteller m.v., hvilket medførte en let og smidig afvikling af turen. Vores buschauffør Kosta, som udover at køre roligt og velovervejet, var også primus motor for picnic i felten, så vi derved kunne spare transport, og optimere fugletiden på gode lokaliteter. Alle deltagerne bidrog på bedste vis til en dejlig forårstur i det sydøstlige Europa.

Turens afslutningsmiddag blev holdt i Rila Mountain på hotel Gorski Kat. En værdig afslutning på en begivenhedsrig fugletur med DOF Travel.

På turen kårede vi på demokratisk vis dagens fugl, ligesom vores gættekonkurrence over antal arter, blev vundet af Thorbjørn, hvilket udløste en flaske makedonsk Rakia.

Denne rapport indeholder:

- Deltagerliste
- Rejseplan
- Dagbog
- Samlet artsliste
- Tjekliste over arter og artstotaler, bilag 1
- Rute-rapport, bilag 2

Tak til Niels Jørgen, Erik og Hans Peter for de flotte billeder, der pryder denne rapport. Tak til Niels Jørgen for herlige Limerick-vers under turen og medtaget i denne rapport under mottoet: *Må kun citeres for folk, der kan lide fugle!*

Også en stor tak til Finn, som har udarbejdet en udførlig Rute-rapport via Google-maps suppleret med fotografier fra flere af turens deltagere.

Og sluttelig tak til alle deltagere for et stort engagement og en positiv indstilling.

Deltagerliste:

Thorbjørn Jensen, Virum
 Finn Ennemark, Virum
 Ebba Pilmann og Niels Jørgen Rasmussen, Roskilde
 Birgit og Hans-Peter Svendsen, Brædstrup
 Nancy og Bjørn Møller, Ringkøbing
 Birgit Graversgaard og Kai Stolpe, Skibby
 Erik Heberg, Kgs. Lyngby
 Else Helmer, Rødovre
 Tina og Jørn Hanghøj, Frederiksberg

Eleonora Ilieva (Ellie) – Lokalguide
 Peter Lafrenz, Glostrup, DOF Travel turleder

Holdet samlet ved Rila Mountain (taget med Eriks kamera)

Værtens velkomst-rakia bedømmes. Hotel Orfei, Trigrad. Foto: Niels Jørgen Rasmussen

Bulgarien – Makedonien – Grækenland

Mandag den 28/4-14	Afgang Kastrup kl. 06.35 med mellemlanding i Frankfurt. Ankomst Sofia kl. 13.10 lokal tid. Transfer til Trigrad med kort stop ved Gorge of river Chaia i Red Wall reserve. Overnatning: Orfei Hotel, Teshel Village, Trigrad-kløften, i de vestlige Rhodopi bjerge.
Tirsdag den 29/4-14	Trigrad Gorge samt vandretur Trigrad by – Yagodina. Overnatning: Orfei Hotel, Teshel Village.
Onsdag den 30/4-14	Morgen: Trigrad Gorge Transfer Trigrad-Melnik med stop ved bakker nord for Borino og Popovi Livadi Pass i Pirin Mountain. Kort stop ved lærkelokaliteten Harsovo. Overnatning: Hotel Bolyarka, Melnik.
Torsdag den 1/5-14	Morgen: Morgentur i Melnik for den morgenduelige. Lærkelokalitet nord for Harsovo og transport til Rupite ved foden af Kozhouf mountain. Eftermiddag: vandretur Rozhen Monastery til udsigtspunkt over de pyramideformede sandstensklipper. Overnatning: Hotel Bolyarka, Melnik.
Fredag den 2/5-14	1-dags tur til Kerkini Lake i Grækenland. Morgen: Kort stop ved stenspurvelokalitet ved Kulata lige nord for den græske grænse. Besøg i Promachonas Forrest i Grækenland ved Struma River lige syd for den bulgarske grænse. Eftermiddag: Kerkini Lake: besøg ved området Kerkini og Mandraki Harbour samt Eastern Embarkment SW for Veronica nær byen Megalochori. Overnatning: Hotel Bolyarka, Melnik.
Lørdag den 3/5-14	Morgenvandring i Melnik for de to morgenduelige. Kort stop ved lærkelokaliteten ved Harsovo. Transfer til Kavadarci i Makedonien via Slavjanka Mountain. Grænsen til Makedonien ved 15-tiden. Kort stop ved floden Varder i udkanten af byen Demir Kapija. Overnatning: Hotel Feni, Kavadarci.
Søndag den 4/5-14	Morgen: Babuna River syd for Veles og Gradsko-steppen. Eftermiddag: Ezero Mantovo søen vest for Gabrevci. Overnatning: Hotel Feni, Kavadarci.
Mandag den 5/5-14	Morgen: Vulture-feedingstation i Vitchevo Hills. Eftermiddag: sejltur på Tikves lake. Sen eftermiddag: kort stop i Merena Village for lille tårnfalk. Overnatning: Hotel Feni, Kavadarci.
Tirsdag den 6/5-14	Morgen: Varder Valley, herunder besøg i en lille dal nær byen Vojsanci. Kaffepause i byen Demir Kapija. Middag: Demir Kapija-bjergene nær landsbyen Klisura. Eftermiddag til tidlig aften: Babuna River syd for Veles. Overnatning: Hotel Feni, Kavadarci.

Onsdag den 7/5-14	Morgen: Transfer til Prespa-søerne i Grækenland. Kort stop ved Drenovo Gorge (ved monument samt ved hovedvejen i selve kløften). Eftermiddag: Enge og forladte fiskedamme syd for Prilep. Kort stop ved fiskedamme syd for Bitola. Grænsen til Grækenland ved 18-tiden. Overnatning: Hotel Arcontiko, Psarades Village.
Torsdag den 8/5-14	Morgentur fra hotellet i Psarades Village ved Store Prespa. Store og Lille Prespa-søerne hele dagen: Krisna hill og slusen, Kloster-øen og landtangen ved bredden af store Prespa. Overnatning: Hotel Arcontiko, Psarades Village.
Fredag den 9/5-14	Morgen: Prespa-søerne: Nordvestlige del af lille Prespa og Store Prespa fra landtangen samt slusen. Transfer til Bitola, Makedonien. Den makedonske grænse krydses ved 14-tiden. Eftermiddag: Fiskedamme syd for Bitola, nær byen Zabeni. Overnatning: Hotel Sator, i landsbyen Trnovo vest for Bitola.
Lørdag den 10/5-14	Morgen: Morgenvandring nær hotellet i Trnovo. Transfer til Rila og Rila Monastery via Prilep og Gradsko. Kort stop ved kejserørnefodringspladsen nær Shtip. Frokostpause i kløft ved byen Kalimanci. Grænsen til Bulgarien ved Prohod nordøst for Delcevo krydses ved 14-tiden. Eftermiddag: Rundvisning på Rila Monastery samt køretur til Kirilova Polyana, hvor vejen ender i Rila Mountain. Overnatning: Hotel Gorski Kat øst for Rila by i 450 moh.
Søndag den 11/5-14	Transfer til Sofia. Bytur i Sofia til Aleksandar Nevski's plads med Aleksandar Nevski-kirken som udgangspunkt. Afgang Sofia kl. 14.25 via Frankfurt og landing CPH kl. 18.50.

Bysvalen var den talrigste fugl på turen. Foto: Erik Heberg

Dagbog

Mandag den 28. april 2014

Alle deltagere var mødt op i Kastrup rettidigt, og vi var som vanligt i god tid. Terminal 3 var her på morgenkvisten meget stille, og der var god plads til tjek-ind og bagage-drop.

Holdet på 14 sidder nu i Lufthansa's fly – en Boeing A320-200 – på vej til Frankfurt. Flere af deltagerne fra sidste års tur til Bulgarien-Grækenland havde mod på endnu en tur til Balkan. Et velbesøgt formøde den 21-02-14 havde skærpet forventningerne. Vi håber ikke, at den lidt ustadige vejrmelding står helt til troende. Take off fra Kastrup med morgenflyet kl. 06.45. Forventet flyvetid 1 time 5 minutter. I Frankfurt er der 2 timers ventetid før flyet til Sofia afgår. Der er god plads i flyet.

Landing i Frankfurt i overskyet vejr og 11 grader her kl. 07.50. Der var rig lejlighed til at observere skyer på denne flyvning. Vi startede i sol, og landede i regnvejr. Nederste skylag med regn lå temmelig lavt under indflyvningen til Frankfurt lufthavn. 4 sortkrager ses på landingsbanerne.

Lufthansa's Sofia-fly var med planlagt afgang kl. 10.00, og det var godt besat. Lidt ventetid på takeoff før startbanen er ledig. Flyvetid planlagt til 1 time 55 minutter. Take off kl. 10.07, og igen en Airbus A320-200. Vi flyver over Alperne. Omkring Salzburg ses de sneklædte Alper i de få huller, der var i skyerne. Efter Alperne over Serbien klarer det noget op, om end hovedindtrykket er overskyet. Kapitän melder klar til nedstigning med planlagt ankomst. Temperaturen i Sofia er 16 grader og vekslende skydække. Ingen sne på de høje Vitoshabjerge, som vi observerede på sidste års tur. Sofia ligger på et højlandsplateau i 545 moh., og med vores indflyvning fra vest kommer vi lavt over byen og byens hustage.

Sofia kl. 13.05-14.10.

Vejr: 7/8, 16-20°C, Ø 2.

Vi bliver modtaget af Ellie og Julia, vores guide og lokalagent. Kufferterne er nu pakket og vi sidder i den 16 personers minibus med anhænger til bagagen. Det værste er, at ruderne er så tonede, så det er krop umuligt at se ud. Vi har nærmest insektsyn!!! Vi klagede straks til Julia for at få en anden bus, men det var ikke muligt at få pga. travlhed ifm. helligdagene. Buschaufføren hedder iøvrigt Kosta.

**Med tremme-net som om et fuglebur
startede' min Bul-Mak-Græken-tur.
Når man er ude for at kigge,
så hjælper det ikke
og nethindeløsning er det en'ste, der dur!
/Niels Jørgen Rasmussen**

Vi fik vekslet Euro til Makedonske denarer her i Sofia, inden vi kører ud på motorvejen. Et par alpesejlere og en hvid stork underholder selskabet under pengevekslingen. Storken var lakridsfugl, og som en anden grib når Thorbjørn at sige lakrids først, og kvalificerede sig til en pose lakrids (som selvfølgelig skal deles blandt storke-finderen og de andre deltagere).

På vej til Trigrad havde vi planlagt stop ved Besaparski Hills, men kraftig regn har ødelagt vejen derop. Det ville koste en omvej på over 100 km, og det var der ligesom ikke tid til.

Sofia – Plovdiv - Asenovgrad: kl. 14.15-16.00.

Kløft ved Chaia-floden i Red Wall Reserve: kl. 16.00-17.30.

Vi bliver snydt af nogle slangeørne pga. lysforholdene, så de første to bestemmes til kongeørne. Heldigvis beholder Finn det store overblik ved P-pladsen, og Hans Peter's billeder bekræfter slangeørne-obsen. Vi ser flere klynger af endemiske blomster på bjergskråningerne: herberlea rhodopensis. Herberlea er en lille planteslægt med kun 2 arter, der vokser i Rhodopi-bjergene.

Vi får lidt forsinket frokost her i kløften, og kan nyde maden med de første rødryggede- og klippesvaler, en kredsende gammel vandrefalk og bjergvipstjert i floden. Kosta har tryllet og pillet den gyselige folia af ruderne. Julia får lov til at betale for påsætning af ny folie, når vi er rejst hjem. Her skal vi vist ikke leje bus mere.

Siroka lake kl. 19.00.

Nancy ser vandstær fra bussen.

Ankomst Thesel Village kl. 20.00.

Vi ankommer til Thesel Village og Hotel Orfei, som ligger smukt ved munden af en snæver dal.

I dag har vi set blot 29 arter på vores første dag. Ikke mange, men det har jo også været en tur med håbløse udsigtsmuligheder fra bussen.

Dagens fugl: Slangeørn.

Tirsdag den 29. april 2014

Vejr: 8/8, svag vind, 7-16°C

Omkring hotellet i Thesel: kl. 06.00-07.00.

Turlederen fik gået en morgentur uden deltagere. Det var knap nok lyst kl. 6, men morgenkoret af fugle var i fuld gang: rødhals, solsort og bjergvipstjert. Men udover at opleve fuglene stå op, så var det småt med fugle her i de vestlige Rhodopi-bjerge. En vandstær og en mudderklire på kort rastevisit var højdepunkterne.

Trigrad Gorge: kl. 08.15-10:30.

Efter morgenmaden, med den – her på stedet traditionelle – oversøde vandbakkelseslignende morgenkage med honning og hjemmelavet syltetøj, kørte vi de små 10 km til Trigrad kløften efter dagens (og turens) hovedattraktion: murløberen. Og vi blev heller ikke denne gang skuffet. To murløbere sås og vi hørte den synge, der hvor kløften er smallest før tunnelen op mod P-pladsen. Vi mødte en lille svensk fugle-gruppe og fik en hyggesludder. Det er desværre overskyet, og lyset er ikke godt for fotograferne.

Fra P-pladsen går vi en tur op ad nogle hårnålesving til plateauet, hvor såvel rødtoppet som almindelig fuglekonge ses. Finn ser et par klippeværlinger på en mark. Vandstære ses i floden.

**En Murløber og en Vandstær fik
begge på hinanden kig.
Ynglen fik det slemt,
for det var ikke nemt:
En Vandløber og en Murstær gik ik'!
/Niels Jørgen Rasmussen**

På den negative side kan der nu på dette smukke sted konstateres, at de lokale – trods fredning af området – begynder at pløje græsengene op for at dyrke kartofler. Endnu et hotel – der reklamerer med bjørneture – var skudt op midt i dalen. Med hoteller kommer der øget trafik og pres på naturen, og de sjældne planter forsvinder. Det er desværre det sædvanlige skisma, at folk selvfølgelig gerne vil leve godt (ligesom vi), og have noget at spise/leve af, men indhug/udnyttelsen af i naturen er med til at ødelægge den.

Vandretur: Trigrad by – Yagodina: kl. 10.45-15.45

Efter lidt indkøb i den lokale købmand kører vi op på bjerget til byens yderste del op mod skoven. Erik ser en Audi ved byens torv, og konstaterer tørt, at den bil sikkert har kostet ligeså meget som resten af byen. Boligstandarden er ikke prangende her i denne udkant af Bulgarien, tæt på grænsen til Grækenland.

Det blev en smuk vandretur på godt 8 km, på trods af lidt småregn og overskyet vejr, her på kanten af Trigrad Gorge, ind i skoven og downhill til Yagodina Village. En sortspætte ses og høres. I skovkanten er der godt med fugle, bl.a. flere rastende trækfugle. En fluesnapper jagtes. Enten en broget eller balkan, men den lader sig ikke se udover et kort obs fra bussen. Her ved kanten af skoven spiser vi frokost og ser bl.a. 4 klippeværligner. En hvepsevåge ses trække over, og Nancy siger lakrids til to biædere. På vandreturen har vi flere pædagogiske fyrremejser, af den sydlige rase, der både ses og høres.

Nancy til Bjørn: "... og så skal du huske at købe græsk yoghurt.
 Thorbjørn til Jørn: "Sådan har jeg sku' aldrig fået den før!"
 Foto: Niels Jørgen Rasmussen

Yagodina Cave: kl. 16.45-17.15

Intet at bemærke bortset fra vandstær og en bjergvipstjert.
 En lille byge får selskabet hen i tørvejr i to små boder, der sælger alskinds tingel-tangel.
 Grotten er lukket, og tiden er ej heller til et besøg her.

Teshel: kl. 23.30

Thorbjørn hører natugle fra altanen.

Dagens fugl: Murløber

**Jeg har fået mit Murløber-kryds
 og det i Bulgarien for ganske nys.
 Ondt-i-nakken-kiggeri
 kan halshvirvlerne ikke li,
 så nu skal jeg til at gå til Fys.!**
 /Niels Jørgen Rasmussen

Onsdag den 30. april 2014

Vejr: 8/8, svag vind, 8-18°C

Trigrad-kløften kl. 06.00-07.00.

9 morgenfriske deltagere stod klar kl. 6 til en forhåbentlig tør morgen. Det regnede i nat ved halv tre-tiden, men nu er det tørvejr, så der er ingen undskyldning for at sove videre. Da solen stod op ses sprækker i skydækket, da vi kører mod kløften.

Vi havde ikke stået længe ved tunnelåbningen, om end det tog længere tid end igår, da murløberen kunne høres synge i kløften. Og vupti, pludselig sad den på klippen lige ved vejen og sang. Fantastisk! Man bliver aldrig træt af denne fugl. Lydbilledet blev ellers domineret af et ravnepar med mindst to larmende unger. Dog kunne vandrefalken godt overdøve disse, når den sad på klippetoppen og kaldte, så det ekko'ede i hele kløften.

Afgang hotel Orfei kl. 08.30 mod Melnik i pænt vejr.

Bakker ved Borino: kl. 09.35-10.00

Vi kører ud af Trigrad-bjergene og ned i et bakket område med afgrøder og kreaturgræsning. De græsbeklædte bakker rummede en mængde spændende fugle. Det blev til de flotteste obs af hortulaner, som vi nogen sinde har set. Flere hanner sås i bakkernes enkeltstående træer, mens de sang duet. De var meget tillidsfulde, da de kun havde et i hovedet: at markere deres territorie med intensiv sang og jage andre hanner væk. Den stemningsfyldte morgen fuldendte oplevelsen. Vi måtte dog løsrive os flere gange, da andre interessante arter dukkede op: rødhovedet og rosenbrystet tornskade samt en aftenfalk han. Floraen betragtes også: en Orchis Morio af underarten Picta (sydlig salep gøgeurt) vagte jubel.

Nogle deltagere (og bestemt ikke turlederen) blev lidt overstadige. Der efterlyses Minaret-ugle på turlisten, og flere sang: "Finn, Finn pølse skind, kun nu i bussen ind". Ja, det er bestemt ikke kedeligt at rejse med DOF Travel, når man har passeret den mobbefri zone.

Hortulan. Foto: Niels Jørgen Rasmussen

Borina – Dospat: kl. 10.00-10.40**Dolen: kl. 11.40-14.00**

Ellie syntes, at vi skulle besøge den gamle bevaringsværdige by Dolen, som er udnævnt til Verdenskulturarv. Og der var masser af skæve og gamle huse - nogle velbevarede og andre desværre faldefærdige. Vi gik tur på de toppede brosten, og nød sangen af flere gulirisker, der også lod sig se, såvel siddende som i sangflugt. Vi fik kaffe/the i et gammelt serveringssted, der emmede af historie. Dog skulle der lige være plads til et nyindkøbt TV i krostuen. Mutter, der serverede, var utrolig venlig og smilende, og i hendes gammeldags, tunge beklædning var det ligesom at være en del af livet her i 18-hundredetallet. Byen var en af de få, der opretholdt en kristen befolkning under Det osmanniske Rige, hvor tyrkerne i perioden 1299-1922 besad store dele af Syd-europa.

Marker nord for Dabnisa: kl. 14.30-15.10

Vi kører ind i Pirin Mountain, hvor højeste bjerg er 2.917 moh. Bjergene afløser Rhodopi Mountains mod vest ved floden Mesta (på bulgarsk), men bedre kendt som river Nestor i Grækenland. Solen bryder frem.

Vi ser en flot rødrygget tornskade han, lille præstekrave, Hans Peter's lakrids-toplærke og hører vores første sydlig nattergal. Den gule vipstjert er her balkanracen *feldegg*, men vi får såmen også en overflyvende af vores hjemlige race *flava*. De to racers stemmer er vidt forskellige. Feldeggs kald lyder nærmere som citronvipstjert.

Golche Delchev: kl. 15.30

Hvor vi noterer ½ Wartburg parkeret!

Pirin Mountain – passet Popovi Livadi Pass: kl. 15.45-16.45

Fra Golce Delcev kører vi de 15 km op i Pirin Mountains til passet Popovi Livadi Pass i 1120 moh, hvor vi skal se efter lidt bjergfugle. Vi hører en sortspætte, og både ser og hører gråspætte. Niels Jørgen obser en vende-hals. Gråspætten sås desværre kun flyve væk, til trods for at den sang i nogle høje grantræer ikke langt fra os, men vi kunne ikke finde den. Peter hører så pludselig grønspætte, og det var jo meget pædagogisk, nu da vi lige havde hørt en aktiv syngende gråspætte. Grønspætten forsvinder pludselig, for Bjørn spørger om det ikke er turlederens spillemaskine, som afspiller grønspætte!! Og ganske rigtigt, så ligger Peters Iphone i lommen og fortsætter spillerækken, for efter gråspætte, så kommer grønspætte. Regn får os til at køre videre, og ned fra passet med de lavthængende skyer. Bøgetræerne er helt lyssegrønne og nyudsprungne her i bjergene. Der er ikke noget så smukt grønt, som et nyudsprunget bøgetræ.

**Såvidt er det nu kommen
at Peter spiller spætter i lommen.
Alle spættelyde
ka' vær' svære at tyde.
Det letteste er deres trommen!**
/Niels Jørgen Rasmussen

Harsovo: kl. 17.30-17.50.

Vi stopper ved lærkelokaliteten Harsovo lige syd for Melnik. Der var fuld gang i kalenderlærkerne. Hele 20 i alt – så der er stadigvæk gang i foråret her.

Ankomst Melnik: kl. 18.10

Melnik er den mindste by i Bulgarien med kun 395 indbyggere. Byen har hele 96 bevaringsværdige huse. I 1800-tallet bestod byen af 1300 huse, 70 kirker og en befolkning på 20.000 indbyggere. Men en altødelæggende brand i slutningen af 1800-tallet ødelagde hele byen.

Vi hører dværghornugle udenfor Hotel Bolyarka, så artsgennemgangen bliver forstyrret.

Dagens fugl: Hortulan (og ikke Minaret-ugle)

Artsnavnet *hortulana* betyder én, der lever i haver.

**En elektriker fra Melnik
lavede ubrugelige el-stik.
Propperne sprang
hver eneste gang!
Og så fik han sig et farvel-nik!**
/Niels Jørgen Rasmussen

Torsdag den 1. maj 2014

Vejr: 2/8, tordenbyger fra kl. 11, 8-20°C

Melnik: kl. 06.00-07.00

De 2 morgenfriske (Bjørn og Peter) gik ud i morgengryet til et fuglekor uden lige. Pirolerne havde svært ved at trænge igennem lydbilledet. Den altoverskyggende syd-nattergal havde ikke de problemer. Vi gik gennem byen til fodboldbanen, hvor nogle ruiner var ved at blive "slugt" af bevoksningen. De få skyer på himmelen forsvandt med solens opgang. En høg – formentlig en balkanhøg – fløj mod nord. De sidste par ugers ustadige vejr, har bremset nordtrækket, så i dag kan der måske blive løsnet op. Udover pirol kom kærnebider og hvidskægget sanger på turlisten.

Afgang kl. 07.30 til lærkestedet Harsovo.

Harsovo: kl. 08.00-11.30

Første stop var gensyn med lærkerne ved Harsovo. Kalanderlærken er en facinerende fugl. Sangflugt foretages med langsomme vingeslag – ofte højt tilvejs. Herligt, at der på denne lokalitet fortsat er plads til en pæn bestand – på trods af udbredelsen af vinmarkerne. Det nyopførte vindestilleri skal jo have råvarer for at få investeringerne hjem igen. Den korttåede lærke har derimod tabt til vinmarkerne. Det lykkedes kun få fra gruppen at se og høre en enkelt fugl, der blev skræmt op med 2 markpibere. Høgesanger, der blev dagens fugl, tog dog flest kegler. Men den var svær at spotte, når den ikke lige var i sangflugt. Og så gik der i dag lidt hul på rovfugletrækket, og flere arter sås: sort glente 1, balkanhøg 2 hanner, rørhøg 1, hedehøg 2 og hvepsevåge 9. Harsovo-besøget trak behageligt ud, så vi kom først til Rupite til frokost-tid. Der bliver også set 2 arter skildpadder: Maurisk landskildpadde og Europæisk Sumpskildpadde. Og så bliver der fotograferet Bee Orchid.

Rupite-området: kl. 10.00-13.30.

På vej mod Rupite drejer vi mod nord ad Sofia-vejen for at undgå byen Petric. Motorvejsbyggeriet omkring Rupite forhindrer os at komme den korteste vej. Trafikken sydpå til Grækenland og Makedonien er intens. Der er lange rækker af biler, hvilket dog ikke forhindrer modkørende at lægge sig i overhalingsbanen, og styre lige i mod os. Men så kører man da bare ind i rabatten til højre for os, så vi har modkørende på begge sider. Keine Probleme!

Flueblomst (Bee Orchid) Rupite. Foto: Erik Heberg

Vi startede med frokost ved Rupite. Under frokosten opdages en balkanhøg, en hun med mørkt øje og antydning af slips, siddende i et birketræ tæt på vores frokoststed. Ellie fortæller, at den tidligere har ynglet i dette område, så vi taler nok om en ynglefugl. Efter frokost går vi en tur langs Kozhuf bjergkammen og de varme kilder. Vi skal ud og lede efter orkideer, og vandrer langs en grusvej, der løber forbi de varme kilder. Her bliver vi overhalet af en hestevogn med 3 romaer. Faderen stopper, da han havde kørt forbi os, og sender sine 2 knægte ud for at tale med os. Men Bjørn siger meget bestemt NO, så de opgav deres forehavende. Vi stoppede ved en gammel transformerstation, hvor vi fik set en bleg gulbug på bedste vis. Finn og Ellie bliver lidt her, mens vi andre går ud i området. Græs- og urtevegetation er åbenlys højere end orkideerne, så de var svære at finde. Vi måtte have Ellie på banen, men hun var forsinket grundet observation af en Masketornskade sammen med Finn. Det lykkes dog at finde nogle få orkideer. En tordenbyge trækker op, men vi slipper med at se de mørke skyer forsvinde lige nord om os.

Balkanhøg, hun. Bemærk sort øje og mørk hætte.
Foto: Erik Heberg

Tina taler om lakrids, da et par ubestemte pelikaner flyver over under busturen fra Rupite til en stenspurve-lokalitet. Selvom turlederen bevidner iagttagelsen, er der stor mistro i gruppen, og der tales om aftalt spil. Dette er dog helt ubegrundet. Jeg tænker, at de er misundelige!

Stenspurve-lokalitet: kl. 15.20-15.40

Ellie slæber os til endnu en stenspurve-lokalitet, og igen-igen en nitte. I stedet hører vi en vagtel og en turteldue lader sig beskue i toppen af et udgået træ.

Rozhen Monasteri og sandstens-pyramider syd herfor: kl. 16.00-18.15

Kaffepause i Rozhen inden et besøg i Rozhen-klosteret, hvor Ellie viser rundt. Den lille klostergård gør et idyllisk indtryk med svalegange i træ, der hæver sig i flere etager over snoede vinranker. Klosteret blev grundlagt i 1217, men pga. hyppige plyndringer og brande er intet bevaret fra dengang. Den nuværende Jomfru Maria Fødselskirke stammer således fra 1600, men undergik en kraftig renovering efter angreb fra tyrkerne. Her ser vi de særlige værdifulde og flotte 3-400 år gamle fresker og træudskårne ikon-vægge.

Fra klosteret går vi nogle få kilometer ud i de stejle sandstensklipper. En enkelt passage var lidt usikker, da rækværket er væk, og stien skråner og underlaget er usikkert. Udsigten er flot, og vi nyder solens sidste stråler for i dag. Vi ser – de fleste i glimt – nogle hvidskæggede sangere. 7 hvepsevåger udnytter tørvejret til at trække nordpå.

En lang – men begivenhedsrig dag lakker mod enden. Vi spiser aftensmad kl. 19.30 på hotellet i Melnik.

Dagens fugl: Høgesanger.

**Dagens fugl 1.maj er Rød-,
men hvilken, det er lidt af en nød.
Rødhøne, Rødben, Rødhals
eller Rødkælk som den osse kald's,
når nu Kalenderlærken osse er sød!**
/Niels Jørgen Rasmussen

Fredag den 2. maj 2014

Vejr: 0-6/8, svag vind, 7-20°C – morgentåge og skyer over bjergene.

Endagstur til Kerkini Lake, og afgang fra Hotel Bolyarka i Melnik kl. 06.30.

Stenspurvelokalitet ved Kulata: 07.15-07.45

Ingen stenspurv, men vores første sorte stork, der ligesom drosselrørsanger er ny turart.

Den græske grænse kl. 08.00.

Alle pas bliver tjekket!

Promachonas Forest: kl. 08.15-10.15.

Biæderkolonien lige syd for grænsen var helt tom. Måske har biæderne været her tidligere, og er så trukket sydpå pga det regnfulde vejr. Herefter kører vi et par kilometer, hvor vi besøger den højstammede skov, der gennemløbes af floden Strimonas (Struma i Bulgarien). Her havde vi balkanfluesnapper sidste år. Desværre har den megen regn gjort skovstien til mudder, sjap, søle og sjask, så Ellie og Peter undersøger om stien er fremkommelig for gruppen. Efter ½ times siksak gennem sti og skov kommer vi frem til det sted, hvor fluesnapperen yngede sidste år. Vi kan

ikke finde redetræet. Det har skovarbejdere nok fældet. Vi tror, at vi er gået for langt, men pludselig hører vi balkanfluesnapperen synge. Peter iler tilbage, godt tilsølet af pløre og med våde bukser. Tre deltagere er friske, og vi begiver os tilbage i junglen. Vi møder Ellie. Hun havde hørt den synge for et par minutter siden, men ikke set den. Peter prøver at indkredse sangposten, og der går ikke 5 minutter før han kan ringe til gruppen og melde "kom bare"! Tilmed har hannen en stor interesse i et hul i en afknækket gren godt 10 meter oppe i et poppeltræ. Den synger lystigt oppe i træets krone. Det lykkedes for de fleste, at se fuglen pænt. Næppe alle så kendetegnene: den afbrudte halsring, lille plet over næbbet og større hvid vingeplet. Ekspeditionen er tilbage 1 time efter. Det øvrige hold har kratlusket og trækobset. Fx har Erik og Finn set en del rovfugle på træk, bl.a. hele 8 balkanhøge og en kærhøg, der blev – via fotos – efterbestemt til en steppehøg. Floddalen, der er omkranset af bjerge, er en magnet for trækfuglene. Herefter går turen til Lake Kerkini. Første stop er ved Kerkini Harbour.

Der slappes af ved Kerkini Lake. Foto: Niels Jørgen Rasmussen

Kerkini Harbour kl. 11.40-13.00.

Vi ser masser af krølle-pelikaner, skarver og hejrefugle. Kirkeugle kommer på listen, og vi får tilmed set den i strålende sol og med god tid. 20 moseterner flyver langt væk ude over søen – måske sortterne. Ellie og Niels Jørgen ser rovtterne. Erik opdager isfugl og 3 Rutsnoge er her i vandkanten, nøjagtig som sidste år. Finn bliver på diget og obser lille skrigeørn og gråspætte.

Mandraki Harbour: kl. 13.15-14.20.

Frokosten indtages på molen ved Mandraki Harbour. Her er fuglene lidt tættere på og fine dværghskarver og tophejrer ses. Pungmejsens kald høres hele tiden, og den lader sig se kortvarigt ganske tæt på i toppen af et siv. Der er nu 4 platforme til krølle-pelikanerne, og de er godt belagt med ca. 50 fugle pr. platform.

Glossy Ibis strip og Eastern Embarkment: kl. 14.45-16.30:

Sidste stop var ved Eastern Embarkment. Den megen regn giver sig også udtryk med høj vandstand i søen. De små mudderflader, som giver mulighed for vadefugle er oversvømmet. Så kun én vadefugleart, nemlig mudderklire. Vi ser flere middelhavs- og hættemåger, samt to sildemåger. Hele 30 skestorke ses fouragerer i fint medlys. En regnsky får os til at haste tilbage til bussen, men vi slipper dog igen for regnen. Kl. 16.30 går det nordpå, og vi er på hotellet i Melnik kl. 18.00. En dværghornugle synger igen-igen ved hotellet.

Dagens fugl: Kirkeugle.

Her ser vi hvorfor kirkeugle blev dagens fugl. Foto: Niels Jørgen Rasmussen.

Lørdag den 3. maj 2014

Vejr: 7-8/8, svag vind fra syd, senere regnbyger og opfriskende vind, 11-18°C

Melnik: kl. 07.00-08.00

I dag sov vi "længe", da morgenmaden var planlagt til kl. 07.30. Så ingen morgentur i dag, men obs fra hotellet gav 1 gulirisk, 2 piroler og 2 husrødstjerter. Hotelmutter serverede yoghurt og kartoffel-flan med gedeost – dejligt. Da bussen er pakket og vi er på vej, kommer hotelmutter med brød, ost m.v. som vi altså ikke når at få glæde af. Men vi var jo pænt mætte, så det gjorde ikke så meget.

I dag skal vi til Makedonien og vi forlader Melnik, og siger tak for denne gang til en hyggelig, men lidt turistet by.

Harsovo lærke-sted: kl. 08.15-09.30

Vi måtte jo lige sige farvel til kalenderlærkerne, hvor 10 fugle kom i bogen. Og som vanligt på denne lokalitet, så bliver det aldrig et kort stop, som først planlagt. I dag blev vi "forstyrret" af 5 trækkende aftenfalke og 2 yngre hedehøge. Høgesangeren var her endnu. Vejret har stabiliseret sig lidt, så det er fint trækvejr for rovfuglene.

Slavjanka Mountain: kl. 10.15-13.30

Vores planlagte stop i Koszhuf Mountain blev pga. tid ændret til Slovanka Mountain. Vi kører derfor vestpå mod Slavjanka-bjergene. Landsbyen inden bjerget rummede et nedlagt og forfaldens kollektiv fra dengang landet var domineret af russere. Kollektivet var bygget til håndtering af den i bjerget brudte marmor. Nu står det som et monument fra en svunden tid, hvor socialismen havde medvind.

Det var lidt skuffende fuglemæssigt. Vi havde sat næsen op efter isabellastenpikker, men enten var den ikke ankommet eller også var den forsvundet fra det ellers sikre område, her i nærheden af det gamle kollektiv. Vi fik dog set fine gærde- og klippeværinger, ligesom halemejser af den sydlige race sås flere gange. Hedelærken sang og gav god stemning. Ellie lærer at sige håndværker-røv på dansk, og får on-site bevis for, hvad det ord betyder.

Petrich – Zlatarevo: kl. 09.30-14.55

Zlatarevo er sidste bulgarske by inden Makedonien. Det tog 40 minutter at passere først den bulgarske og efterfølgende den makedonske told og paspoliti. Det makedonske paspoliti krævede en liste over vores optik-udstyr (kameraer, kikkerter, teleskoper). Listen blev så stemplet, så der var kontrol med hvad vi ind- og udførte. Efter paspolitiet dukkede de makedonske toldere op, bl.a. Frankensteins søn, og så blev vi rigtig bange. De kunne ikke forstå, hvorfor en bulgarer arrangerede fugleture for danskere i Makedonien. Ellie fortalte, at Makedonien jo ikke havde en ornitologisk forening, og hvor skulle turisterne så henvende sig for at få en invitation? Da makedonerne også taler bulgarsk, var der ingen sprogproblemer, og til sidst fik vi lov til at køre efter vi var blevet forsynet med bogmærker med turistreklame og propaganda. Måske skulle de lære at være lidt mere fleksible, så de ikke er med til at skræmme turisterne væk. Godt gået Ellie. Du smilede dig igennem, så selv Frankensteins søn og vennerne smilede. Mens vi venter i tolden begynder det at regne, og meget symbolsk, kun på den makedonske side af grænsen. Håber ikke, at det er et vejrsvarsel, som vi skal bekymre os om.

Bosiba: kl. 16.00

Så har vi 80 km tilbage til hotellet i Kavadarci. Vi stopper på en tankstation for kaffe/is m.v. Vores chauffør får luft i dækkene. Ellie hjælper til.

Det regner! Vejrmeldingen talte forleden om, at en front ville passere natten fra lørdag til søndag.

Stop ved floden Varder i udkanten af byen Demir Kapija: kl. 16.40-17.10

Ved en tankstation med udsigt til nogle imponerende klippeformationer holder vi en kort pause. Finn finder ådselsgrib, så lakridsposen er hjemme for at finde den første grib. Vi ser endnu en, og så en slangeørn i det fjerne. Det er blæst op her ved kløftens munding, og det småregner.

Vi fortsætter mod Kavadarci, og ser både sort glente og 10 små tårnfalke fra motorvejen.

Merena Village: kl. 17.30

Denne landsby er kendt for de mange ynglende små tårnfalke. Her i den overskyede by er der dog ikke mange falke at se – blot 10.

Lille tårnfalk, han. Merena. Foto: Erik Heberg

Kavadarci:

Ankomst kl. 17.45 til Hotel Feni, hvor vi bliver indkvarteret på det 7-etagers hotel, så store forhold venter os. Erik fik sit eget familieværelse med 4 senge. Så kan han sove i en ny seng hver nat under opholdet her på Hotel Feni. Hotellet er kendt for afholdelse af store og kostbare bryllupsfester, og det er dem med mange gæster – ofte mellem 100 og 200. Da Ellie og Julia var på inspektionstur her, var der bryllup med 500 gæster. De sov ikke meget den nat. Vi var også blevet varslet om stor fest med stort orkester og en masse larm. Men heldigvis, så var det ikke så slemt, og de fleste sov uforstyrret natten igennem.

Vores lokalguide Ahmil ankommer til middagen på hotellet for at hilse på os, og tale omkring planerne for de næste par dage. Peter havde en hilsen med fra John Speich, som også anvendte Ahmil og hans far som lokalguider på sidste DOF-tur. Begge er meget aktive i bevarelsen af gribbe, ørne og små tårnfalke. Desværre er der flere dårlige meldinger end gode. Gåsegribben er gået tilbage i området fra 60-80 fugle til nu godt 20, pga. hyrderes udlægning af forgiftet kød til bekæmpning af ulve. Ådselsgribben har det endnu dårligere, nøjagtig som i resten af artens udbredelsesområde. Den lille tårnfalk går også alarmerende tilbage. I byen Merena yngler over 100 par. Da vi tidligere på dagen nærmede os byen konstaterede vi, at store områder, der tidligere var de små tårnfalkes fourageringsområder, var omlagt til vinmarker. De skal derfor flyve længere for at finde føde til ungerne, hvilket formentlig vil medføre dårligere ynglesucces. Tilmed mangler der ynglehuller i husene til falkene pga. istandsættelse og tætning af tage. Der har været forsøgt en opsætning af falkekasser, men det har ikke været den store succes. I flere byer i Makedonien er falkene forsvundet. Bestanden er indenfor få år reduceret fra ca. 2500 par til 1500 par. Til den gode historie var, at Gradsko-steppen havde hele 14 par kejserørne, som nød godt af fodringen med slagteriaffald.

Dagens fugl: Ådselsgrib

**Det er nu en sørgelig realitet:
Alle lakridsfugle for længst er set!
Skal noget hænge i gebisserne
skal vi alle op på lakridserne,
for med Peters forsyning er det sket!**
/Niels Jørgen Rasmussen

Søndag den 4. maj 2014

Vejr: 8/8, morgen småregn og tåget, tordenbyge om eftermiddagen, 12-21°C

Det har regnet tæt i nat.

Babuna River syd for Veles: kl. 06.45-09.00

Vi har Ahmil med os i dag. Han vil vise os den klippeskrænt, hvor stenhønen ofte sidder og synger. Som solen står op, får den mere magt, og vi får sol på klippeskråningen. Men ingen stenhønesang. Vi står og venter på skråningen overfor et par timer. Ellie bliver den eneste, der ser en stenhøne den dag, da en flyver kortvarigt op for at forsvinde bag et lille klippefremspring. Ahmil siger, at han hørte den.

I stedet må vi nyde et par ellekrager, hvor mindst 1 par havde rede i en lund nedenfor stien. Flotte fugle. En balkanhøg hun kunne også observeres. Middelhavsstenpikker var – ligesom ellekragen - ny på listen.

Saramzalino Village: kl. 09.30-10.10

Ahmil fører os videre mod nordøst til Gradsko-sletten. Vi stopper ved landsbyen Saramzalino, hvor kejserørnen har rede i en nærliggende lund. Den yngler ikke langt fra landsbyen, men har alligevel accepteret beboernes færden omkring reden. Der er også overtro forbundet med kejserørnen. Hvis man gør den noget, så går det én ilde. Men vi er en større ansamling med fuldt udstyr, og det kan gøre dem utryg, så vi må holde os i udkanten af landsbyen. Vi kan lige skimte reden gennem trækroneerne, og pludselig kommer en af kejserørnene flyvende og sætter sig i et træ lidt tættere på os. Flot-flot.

Vi ser også ørnevåge i området og flere biædere på el-masternes ledninger, ligesom kalanderlærker ses på lang afstand, såvel i sangflugt som flyvende lavt over nogle lave bakker.

Fodringsplads syd for Shtip: kl. 10.20-11.50.

Lige syd for Shtip i et bakket område, fodrer de kejserørne med slagteriaffald. Inden vi ankommer her, så blev det til flere kejserørne-observationer (1 ad, 1 2K + 1). Ved foderpladsen ses hele 6 kejserørne i luften på én gang udover et utal af ravne. Kejserørnen har nemlig opøvet en strategi, hvor den – udover at gå på udlagt slagteriaffald - jagter ravnene, der har fundet føde. De 6 ørne fordelte sig med 1 2K + 4 3-4K + 1). Imponerende samling af kejserørne. Hvor ser man ellers et sådant skue i Europa?

Gradsko-steppen: kl. 11.50-12.40.

Vi ser pylonen, hvor lannerfalken ynglede sidste år i en ravnerede. Nu har et ravnepar overtaget reden – desværre for os, der gerne vil se lannerfalk. Men Ahmil tilbyder at besøge en anden rede senere i eftermiddag.

Ikke langt derfra, og tættere på vejen, har et kejserørne-par rede i en pylon. Ingen generende træer ødelægger synet. Og så har vi flot medlys. Pludselig flyver hunnen af reden. Hvad sker der? Det er fordi hannen ankommer for at afløse på reden. Hunnen fortryder dog, og flyver selv tilbage på reden, og hannen må sidde på pylonen og se til. Ahmil har aldrig set begge fugle ved reden samtidigt, så det er et stort øjeblik for os alle.

Kejsørørne-parret ved reden, Gradsko-steppen. Foto: Erik Heberg

Ezero Mantovo søen sydvest for Gabrevci: kl. 13:10-14:30

Vi ankommer til Montovo-søens vestlige bred, hvor der er bygget en stor dæmning. Herfra kan vi se klippeknolden, hvor lannerfalken har sin rede. Men der er desværre langt derover, mindst 1 km. Ahmil ser falken flyve væk bag klippen, men vi andre ser den ikke. Derudover opdager Finn en falk lidt senere over bjergkarmen på vej mod reden, men den var og bliver en prik. Vi spiser frokost ved dæmningen. Vejen nord om søen er ødelagt af regnskyl, så den kan ikke forceres med bil. Der er 3-4 km hver vej til reden, og til fods tillader tiden ikke at lave en vandring dertil. Under frokosten bliver vi forstyrret af 5 fiskere, der har siddet og fisket lige i nærheden af dæmningen. Pludselig råbes der ekstraordinært højt, og en af fiskerne smider fangsten i vandet. En anden bliver så sur, at han skubber ham i vandet, og knækker hans fiskestang. De andre får baksat den våde fisker op på klipperne, og der råbes og skrives ubønhørligt. Endelig falder der ro på gruppen, og de går til deres bil og napper lidt mere vodka ovenpå denne tvist.

Ezero Mantovo søen nordside: kl. 16:00-17:00

Efter frokost kører vi tilbage, og Ellie og Kosta vil tjekke vejen nord om søen, der jo er meldt ufarbar. De taler med en chauffør i en kassevogn, og herefter træffer vi en hurtig beslutning: vi kører efter kassevognen, da den kan vise vejen til reden østfra. Det er "kun" 40 km via byerne Rudovis, Inevo og Delino, og vi skal op og ned ad en bjergkam, hvor kørslen i øvrigt bliver i en mægtig tordenbyge. Men frem kommer vi, og vi skal lige passere en lille flod og vi er ved lannerfalkklippen. Men ak. Broen er her styrtet sammen, så vi kom ikke længere. Det var formentlig her, at der i går omkom en 11-årig dreng, der druknede. En 4-hjulstrækkere og en mindre personbil, som holdt på den anden side og var fanget med ødelagt vej i begge retninger, trodsede vandets brusen og kørte over floden ved et vadested.

Vi fik lannerfalken i bogen. Vi var trods alt tættere på reden end tidligere, så vi kunne se den fra vejen – dog ikke i det bedste lys. Vi ventede om den ville flyve, men sådan blev det ikke. Et slangeørnepar yngede i øvrigt tæt på lannerfalken, og det foregår gnidningsløst, siger Ahmil.

Hertil og ikke længere. Floden, hvor vejen var skyllet væk. Vi ser på lannerfalk.
Foto: HP's kamera via paparazzi-fotograf.

Minerva: kl. 18.20

Kirkeugle sås på ledning.

I dag spiser vi på en lokal restaurant, hvor vi får dejlig og velsmagende mad. Ikke som det triste køkken, som vi får på hotellet. Ahmil deltager i middagen. Vi har samlet ind, så der kan blive råd til en måneds gribbemad mere til vinter.

Dagens fugl: Kejserørn.

Mandag den 5. maj 2014

Vejr: 8/8, NW 1-4, 5-15°C

Vichevo Hills (Vulture feeding Station): kl. 07:15-09:30

Ahmils far, der er professor i zoologi, guider os i dag. Han er et talende vandfald, og Ellie kæmper forgæves med at oversætte, hvad han fortæller, men det er umuligt at følge med. Bl.a. fortæller han, at gribbene spiser ved 08.30-tiden, og da de bor på klippehylderne nedenunder, så kommer de gående op om morgenen, da der ikke er opvind på dette tidspunkt. De flyver så igen, når der kommer lidt op-vind på klippekanten, når solens stråler når klipperne.

Birgit opdager en grønspeette på vejen op til gribbefodringen, vel og mærket fra bagsædet og gennem forruden! Det er da ret imponerende, specielt da ingen andre fremme i bussen har set den.

Vi ankommer til gribbefodringsstationen kl. 7. Det er dog ikke en station i den forstand. Blot et hjulspor ud på en klipperapos. Det er koldt – kun 5 grader – og sporet og bevoksningen er meget våd og mudret. Det indebærer, at vi alle – mere eller mindre – får våde fødder, og der går ikke ½ time, før alle står og fryser. Bjørn for ikke våde sokker. Han går nemlig i barfods-sandaler. Klog

mand, men han må lide for de tørre sokker. Vi får set op til 14 gåse- og 2 ådselsgribbe her i Vichevo Hills. Endvidere en flot 3K kongeørn, som fløj lige over vores hoveder. En gammel vandrefalk sås også.

Ellie og Peter henter mogenmadspakker i bussen. Pludselig hører Peter en sørgemejse synge. Efter anråb er Bjørn lynhurtig, og de 3 når lige at se mejsen sidde kortvarigt på et vejskilt. Øv, det går frygteligt hurtigt, og så er den væk.

Stragovo view-point: kl. 09.45-09.50

Det blæser og de svæveflyvende rovfugle viser sig ikke, så det bliver kun til 5 minutters stop.

Dolna Boshava: kl. 10.10-10.50

I denne lille landsby yngler der ådselsgrib, men den var ikke hjemme i dag! Kun klatter på klippehylden under hullet. Til gengæld ser vi 2 kejserørne over dalen i parringshumør. Ellie finder blådressel, og beder Finn holde øje med den, men hun får dette svar fra Finn: "I don't want to keep eye of a fucking blue rock-thrush!". Det er farligt at genere rovfugle-manden, når der er aquila'er i luften.

På vej nedad bjerget har Kosta pæn fart på bussen. Et skarpt sving medfører, at en plasticpose med en appelsin flader ned af hattehylden. Det distraherer selvfølgelig chaufføren. Samtidigt kommer der en gul lastbil op mod os, og den dukker uventet op i et sving. Ifølge Ellie ligger den gule lastbil midt på vejen, men heldigvis får begge undviget/rettet lynsnart op. Uha, den var tæt på.

Tikvesh Lake: kl. 12.45 – 16.40

En flodpram ligger klar i Tikves-søen, som er en 28 km lang og 104 meter dyb kløft, der er stemmet op af en dæmning i 1973. Der er 1 million kubikmeter vand, og vandtemperaturen er kun et par grader, da tilførslen af vand kommer fra gletcherne. Området er blevet fredet efter 1987, hvor forskede havde tilbragt 1 år i området, og noteret over 180 fuglearter og et meget interessant plante- og dyreliv. En hvidskægget terne byder os velkommen. Herudover kan vi nyde de hvide storke, der opholder sig på de flydende fiskefarme.

Vi fik en kold sejlad. Det var overskyet, temperaturen kun godt 5 grader, og der gik en kold vind ned gennem kløften. Og ikke nok med det: på tilbaketuren begyndte det også at regne. Vi kunne godt have tænkt os, at prammen kunne sejle lidt stærkere, men den vejede et ondt år, så det var umuligt. Under sejlturen sejlede vi ind i den første bikløft, hvor vi får udpeget, hvor den store hornugle yngler, eller måske har ynglet. Det var i en stor hule, så vores forventning om, at man kunne se den fra båden, passede ikke lige med virkeligheden. I stedet ser vi en blådressel, en tårnfalk og et par alliker. Ellie ser en falk sidde på klippen, og hendes desperation stiger, da ingen andre kan finde den. Mon det kunne være lannerfalk, stod malet i hendes øjne.

Videre til gåsegribbe-kolonien, hvor der skulle yngle 20 par. Men vi ser ikke en eneste fugl. Hvordan kan det være? Ifølge professoren er de ude at jage, og man kan så ikke se de tilbageværende fugle ved rederne. Hmm!

På vej tilbage sidder vi i flodprammen og ser med længsel efter "havnen". Vi er kolde, vi fryser og vi vil alle hjem til mor. Tæerne er våde fra i morges, så vi synger: "Rakia, rakia, hvor er du? Bjørn forbarmede sig, og sendte flasken rundt på vej hjem i bussen.

Sejlturen på Tikvesh blev en kold fornøjelse. Peter til Else: "Nu varer det ikke så længe før vi er i land. Vi mangler bare 2 sømil i isfyldt farvand!"

Merena Village: kl. 18.10-18.50

Et par fotografer og turlederne kører til Merena for at få nogle små tårnfalke i kassen. Der er fortsat få fugle – blot 15 – i byen, så de er nok ikke ankommet endnu alle sammen.

Kavadarci:

Dværghornuglen høres igen her til aften.

Dagens fugl: Kongeørn.

Tirsdag den 6. maj 2014

Vejr: 2-6/8, NØ 1, 10-20°C

Kavadarci – hotel Feni og omegn: kl. 06.30-07.00

Turlederen vågner tidligt og tager en ½-times morgentur i en nærliggende vinmark. Der var fald, og 2 nye turarter kom i bogen: skovsanger og gulbug.

**Op og ud på en morgenkigger,
det er noget, der altid kvikker.**

**De trætte og dovne
vil hel're blie sov'ne
og tar sig derfor en ligger!**

/Niels Jørgen Rasmussen

Vojsanci (Vadar) Valley: kl. 07.30-11.00

På vej til Vojsanci Valley ser vi 25 små tårnfalke på en nyslået græsmark. De var i fint medlys, så der var god tid til at obse disse smukke fugle. Herefter foretog vi en smuk morgenvandring i Vojsanci Valley. Vejret var godt, og vi havde fint medlys på udturen. Sortstrubet bynkefugl bød os velkommen sammen med såvel rødryggede som rødhovede tornskader. Herudover 4 middelhavsstenpikkere og mange hætteværlinger. I dalens vandløb, sås 3 små præstekraver. Inde i bunden af dalen hørte vi flere olivensangere, som kun lod sig se sporadisk. Sorthovedet sanger var pænt repræsenteret og hertil et par østlige mestersangere, der også skulkede. Det kræver tid, ro og megen tålmodighed for at få set de disse sylvia-sangere. Vi slutter af med en smuk 2K steppehøg, der kommer lavt over hovedet på Ebba og Peter, mens Finn står tæt ved på den anden side af vandløbet. Den passerer fortroppen og vender rundt, så hovedgruppen får desværre kun set den skrue op, og trække væk mod nord. Masketornskaden svigtede os her.

Demir Kapija by: kl. 11.45-12.05

Vi parkerer bussen, så vi kan få en kop kaffe. P-pladsen ligger midt i byen lige ud til floden og den nærliggende klippe. Trods flodens høje brusen synes Peter, at han hører en klippespætmejsse synge, men slår det hen. Begynder dog at skanne klippesiden overfor P-pladsen 200 meter væk. Og lige pludselig sidder der en klippespætmejsse midt i teleskopet på en lille klippetop. Man kan se at den synger, men man kan ikke høre den! Og ikke nok med det. Hunnen sad nede bag klippen og stak pludselig sit hovedet op. Hvilken feber-obs på denne mægtig klippe, og hvilket held. Det bedste var, at alle fik set fuglen i god ro og orden.

Masketornskade – hannen fra parret ved Klisura.
Foto: Erik Heberg

Klisura Village: kl. 12.15-14.00

Her ved foden af Kemir Kapija-bjergene er der en lokalitet for masketornskade. Efter lidt rovfugle obs over bjergene af gåsegribbe, kongeørn samt en duehøg, går turlederen på særekskursion. Nu skal masketornskaden findes! Men ak, kun en del hvidskæggede sangere. Men masketornskaderne – et par – er her. De sidder såmen på ledningerne, lige der hvor gruppen er forsamlet. Historien gentager sig, denne gang med den hvidskæggede sanger. Hans Peter og Peter forsøger at få set en god hvidskægget sanger, men det bliver kun til en på afstand i dårligt lys. Til gengæld sidder der en han på tæt hold, og synger lystigt, der hvor gruppen er forsamlet for enden af vejen.

Midt i naturen – Klisura Village. Foto: Niels Jørgen Rasmussen

Babuna River syd for Veles: kl. 15.45-18.40

Stenhønen skal have endnu en chance, så vi tager til Babuna River. Halvdelen af holdet blev kørt tilbage til hotellet i Kavadarci ved 17-tiden, og havde ikke held med hønen. De resterende fik dagens anden feber-obs. Denne gang i form af en stenhøne, der stod, i fin profil, på den fjerneste bakketop, der hvor solen fortsat skinnede, og hvor vi havde medlys. Den hopper herefter ned på jorden, hvor den fouragerer for senere at forsvinde bag en trægruppe. Lidt senere ser Ellie en stenhøne, formentlig den samme, fouragere "lidt" tættere på.

Dagens fugl: Masketornskade.

Balkanlæg, han, Babuna River. Foto: Hans-Peter Svendsen

Onsdag den 7. maj 2014

Vejr: 0-5/8, vindstille til svag vind, 11-19°C

Kavadarci: kl. 07.00-07.30.

En kort tur i vinmarken ved hotellet giver hele 2 spættearter. En fin syrisk og overraskelsen, en lille flagspætte. Gulbugen er her endnu, og den er tilmed rykket tættere på vejen.

Kl. 08.35 forlader vi hotel Feni i Kavadarci og kører mod Prespa-søerne i Grækenland.

Drenovo Village og Gorge: kl. 09.35-10.45

Ellie ville køre os op til et viewpoint for at vi kan nyde synet af det smukke landskab. Vi ender dog i en dead end i landsbyen Drenovo, hvor man åbenlyst ikke har set turistbusser med anhænger før. Vi bliver dog belønnet af en meget velbevaret bulgarsk kirke fra 15-hundredetallet i byens udkant. Herefter fortsætter vi til kløften, først ved monumentet af en lokal frihedshelt, senere i selve kløften. Ved monumentet er der udsyn til nogle store klippehuler, hvor der yngler sort stork og ådselsgrib. Ved ser også 10 små tårnflake kredse over klippekanten, ligesom såvel sten- som blådrossel kommer i bogen. Vi kører videre til bunden af kløften, hvor vi lige kan snige os ind ved en låge for at parkere. Det er dog en frygtelig vej at birde ved. En smal vej med megen tung trafik giver ikke megen ro til at nyde de lokale blådroser og klippespætmejer.

Enge og fiskedamme syd for Prilep: kl. 12.00-14.00

På vej mod fiskedammene over engene ser vi et par hedehege og en aftenfalk han på bedste vis. Ved fiskedammene er der flere aftenfalke, omkring 6 stk. Ellie råber kort herefter, at der er mange aftenfalke, og jo, nu er der 15. Og flere falke dumper ned fra himmelen for at fouragere over fiskedammene. Vi får så skannet horisonten, og ser at der er aftenfalke allevegne. Finn, der

bevarer det store overblik, mens vi andre går ned i de nu tilgrodede og opgivende fiskedamme. Finn vurderer, at der mindst er 200 aftenfalke, og det tal er lavt sat. Udover de mange falke, der fouragerer over vandspejlet, ses hættemåger, en enkelt sorthovedet måge samt 3 moseterner: 1 hvidvinget og 2 hvidskæggede. Erik opdager dværghejre, og senere ser Nancy en dværghejre stå mellem nogle spredte rør tæt ved vandoverfladen. Selv om vi andre får anvist præcist, hvor den står, så kan vi dårligt finde den. Den sås også i skopet – hvilken fed obs. Det blev til 11 nye turarter på disse to gyldne timer. Men det er jo også det første vådområde siden Kerkini. Vadefugle har vi dog tilgode, udover de 3 viber, som vi så.

Dværghejre, fiskedamme syd for Prilep. Foto: Erik Heberg

Frokostpause før Bitola: kl. 14.50-15.20

De spændende fiskedamme gjorde, at vi fik sen frokost. Vi stopper ved en tankstation og får stillet sulten sammen med nogle herreløse hunde, der nød godt af vores "rester". Der ses 10 små tårnfalke i det fjerne og 15 biædere trækker nordpå.

Bitola Fishponds: kl. 15.15-15.45

Fiskedammene er svære at overskue. Den opdæmmede jord har medført vådfyldte grøfter langs vejen, så vi kan ikke komme op på dæmningen. Vi får dog set krøltoppede pelikaner, en sølvhejre og 7 hvidøjede ænder. Herudover er der masser af toppede lappedykkere og blishøns.

Bitola by: kl. 16.15-17.40

Vi sidder nu i Bitola by på en kaffebar og nyder kaffe og/eller øl. Vi var på vej til grænsen, da Ellie opdager, at hendes id-kort (som også er hendes pas) ligger i receptionen på hotel Feni i Kavadarci 130 km væk. Himmel og bøf! What to do? Jo, ringe til hotellet og få dem til at bestille en taxi, en tur, som ikke er en chaufførs hverdagskost. Turen kostede 2 x 2000 makedonske denarer (ca. 2 x 200 kr). Hotellet betalte halvdelen. Kl. 17.40 kører vi igen til grænsen.

Den græske grænse: kl. 17.50-19.40

På grund af tidsforskellen skal vi stille tiden 1 time frem. Vi venter knap en time ved grænseovergangen. Den græske grænseby hedder Niki.

Florina: kl. 19.50

Vi kører over passet i 1531 moh i Boba Mountain. Skilte advarer mod bjørne.

Psarades Village, Store Prespa søen: kl. 21.30

Vi ankommer i tusmørket til Psarades Village, hvor vi indkvarterer os på Hotel Arkontico, og får et velfortjent aftenmåltid. En lang og spændende dag lakker mod enden. I morgen skal vi birde Prespa-søerne.

Dagens fugl: Aftenfalke.

Torsdag den 8. maj 2014

Vejr: 2-6/8, vindstille, 5-19°C

Psarades Village: kl. 06.00-07.15.

De få udvalgte gik en morgentur ud langs den smalle søarm, hvor Psarades ligger. Vi går ud til bredden, hvor udsynet over søen er bedre. Dog måtte vi gå gennem et hul i klippen, der løb helt ud til strandkanten, så vi ikke kunne gå udenom. Bjørn viste vejen gennem hulen. Vi ser mange dværgskarver på vej til deres fiskepladser, som måske ligger i den albanske del af Megali Prespa. Vi ser både adult middelhavs- og kaspisk måge.

Micri og Megali Prespa – Slusen og Krisna Hill: kl. 08.00-09.30**Achillios Island: kl. 09.35-10.45 og 13.45-15.00****Megali Prespa: kl. 10.50-13.45****Psarades Village: kl. 14.15-**

I dag har vi obset primært på tangen mellem lille (Micri) og store (Megali) Prespa. Vi startede ved slusen (site 4 i Steve Mills lokalitetsguide over det nordlige Grækenland) og site 2 syd for river channel. Vi besøgte også Krisna Hills og planlagde at besøge det nærliggende Achillios Island og dets kirke, som sker via en pontonbro. Inden vi kom så langt, "landede" en bus fyldt med skoleelever, og der blev skruet op for musikken af en af sælgerne fra salgsboderne. Det var melodien "Happy", og teenagerne blev glade. Det var vi bestemt ikke, for vi kunne ikke høre en fis. Vi flygtede så langs vejen til "hovedvejen", hvorfor vi obsede i stedet. Vi først hører, så ser, en drone, der flyver over rørskoven. Tænker, at det er en ny metode til at optælle ynglefugle. Men disse droner kan i høj grad også misbruges, med store forstyrrelser, hvis de flyver for lavt.

Drone over lille Prespa. Foto: Niels Jørgen Rasmussen

Vi har set masser af dværgskarver i dag (vel talrigste fugl), ligesom vi har set mange pelikaner. Omkring 10% af pelikanerne er hvide, så den krøttoppede er markant i overtal. Vi fik pædagogiske syn af begge arter stående ved siden af hinanden på en pontonbro, så vi kunne se forskellen på arterne. Ligeledes har vi set mange hejrer, bl.a. 6 dværghejrer. Den store skallesluger yngler her. Det er langt fra dens nærmeste yngleområde i Centraleuropa. Bestanden skulle efter sigende være på 15 par. Vi ser både hanner og en hun med adskillige unger. En han forsøgte flere gange at lande på en klippeside, men det var ikke lige så let.

Her er utroligt smukt. De to søer ligger i godt 850 meter over havets overflade. Bjergtinderne omkring er snebelagte endnu. Jo, det har også været koldt i maj på disse kanter. Ved site 2 er der flere høgesangere. Op til 3 hanner snerrer og synger lystigt. Men ingen observeres i sangflugt, så vi ser dem ikke. Niels Jørgen ser en snog. En dejlig dag er slut. Afslapning med en lang kaffepause på Kloster-øen. Til aften på hotellet fik vi et dejligt græsk måltid med deres specialitet: bønner. Herudover skøn salat og en kødfyldt pølse – og alt er hjemmelavet.

Dagens fugl: Skægmejse.

Pelikan-formation med fire hvide (med sorte svingfjer), og krøttoppede pelikaner.
Foto: Erik Heberg

Fredag den 9. maj 2014

Vejr: 0-5/8, SW 2, 7-20°C

Psarades Villages: kl. 06.40-07.30

Bussen skal pakkes, og vi skal sige farvel til den skønne og hyggelige by Psarades. Vi kan sidde og sige farvel ved cafebordene og kikke ud på krølle-pelikanerne og dværghejrerne, der flyver frem og tilbage mellem de sparsomme rørskove.

Micri Prespa – site 6 ved byen Platy: kl. 08.00-09.00.

Vi starter ved site 6 på lille Prespa's nordøstlige bred. Vi kører ned ad en markvej, men den fører ikke helt ned til søen. Vi går dog ud og tjekker området, der er marker, der afløses af rørskoven. Else opdager en rørsanger-type (*acrocephallus*), og bemærker dette. Fuglen giver hovedbrud. Afstanden var godt 100 meter, og vi havde fint medlys. Den havde markant hvid øjenstreg ala sivsanger og tamarisksanger, men den var helt ustribet med ensfarvet med brunlig overside og tydelig rustbrun på overgump og hale. Drosselrørsanger kom på tale, men vi gik bort fra denne konklusion, da størrelse på næbbet ikke rigtig passede. Først da vi gik tilbage til bussen og tjekkede fuglebogen, kom lille rørsanger på banen. Men håndsvingsfjererne var alt for lange, så det passede heller ikke. Da vi sad i bussen viste Jørn nogle billeder, som måske kunne være den fugl vi så. Dog var den taget 100 meter fra det sted Else opdagede den. Hjemlige eksperter giver udtryk for, at Jørn's fugl kan være en drosselrørsanger. Skulle størrelsen virkelig snyde os så meget, eller taler vi om 2-fugls-teorien? Spørgsmålet blæser i Prespa's store rørskov.

Mikro Prespa – site 2 south of river chanel: kl. 09.15-10.30

Vi kører herefter tilbage til site 2, som vi besøgte i går, og skynder os ud før en gruppe engelsmænd/-kvinder at gå ud på tangen ved store Prespa. Som på sidste DOF-tur ser vi klyder her. Herudover 38 trækkende hvidskæggede terner og 1 sortterne. Det får os til at tage til Slusen, da lokalitetsbogen beskriver, at slusen koncentrerer træk fra lille til store Prespa og videre nordpå.

Slusen: kl. 10.45-11.45

Der dukker ikke yderligere træk op, så det bliver mest gentagelser fra i går. Efter 1 times obs kører vi nordpå over bjergene – en køretur på godt 2 timer.

Frokost på rasteplass ved Pisodori: kl. 12.15-13.00

Lidt oppe i højderne er det igen vores kendte fugle hjemmefra: rødstjert (ny turart), gærdesanger, sortmejsje og gøg. Og så lige et lokalt indslag af 5 overflyvende krøltoppede pelikaner.

Vi fortsætter til Florina, hvor en slangeørn ses. Som det også blev nævnt i John Speich's rapport fra sidste DOF-tur, så har man ikke her i Grækenland strøet omkring sig med skilte til Makedonien – eller FYROM (Former Republic Of Macedonia) – som grækerne bevidst anvender for at skelne mellem oldtidens kongerige og den moderne stat Republic Macedonia. Oldtidens Makedonien var et selvstændigt kongerige beliggende i det nordlige nuværende Grækenland, og var oprindeligt næsten nøjagtigt lokaliseret i den nuværende græske provins Makedonia. Det regnes af græske historikere for en *polis*, altså en af de græske bystater.

Vi overser i første omgang det lille skilt FYROM i Florina. Der kommer nok flere og større FYROM-skilte, når den nye 18 km lange motorvej til den makedonske grænse bliver færdigbygget.

Grænsen Makedonien: kl. 14.10

Det tog 35 minutter at komme gennem den græske told og paspoliti. En tyrkisk bus med en passager, der ikke havde orden i papirerne, var netop kommet foran os, så vi måtte bare vente. Den makedonske side var lige så hurtig, så den obligatoriske time passer meget godt på et gennemsnit. Nu er der ej heller så megen trafik i dag.

Bitola Fishponds: kl. 14.30-16.00

Vi (HP = Hans-Peter) fandt den markvej, som kunne føre os over grøften og ud i området med fiskedamme. Den store fiskedam langs vejen var meget vandfyldt, så her dominerede toppede lappedykker og blishøns. Der var pænt med hvidøjede ænder med i alt 13 fugle. Vi kommer over til næste (og sidste?) række af fiskedamme, og her er vandstanden lavere, hvilket har fået hele 23 sort- og 6 hvidskæggede terner til at fouragere her sammen med 3 dværgmåger (1 ad + 2 2K) og nogle hættemåger.

Trnovo Village vest for Bitola: ankomst kl. 17.00

Hotel Sator, som vi indlogerer os på, er ret nybygget, pænt og rent.

Dagens fugl: Klyde.

**En Stor Regnspejl var så ked
at næbbet hængte længere og længere ned.
En Klyde-optimist
sagde: Vær ikke trist!
I længden kan det ikke vare ved!
/Niels Jørgen Rasmussen**

Lørdag den 10. maj 2014

Vejr: 0-8/8, NØ 1-3, 10-21°C

Trnovo Village: kl. 06.00-07.00

Peter hørte vendehals fra hotelvinduet i går eftermiddags. Det havde nok lokket nogle ekstra morgenvandrere – hele 5 stk - på morgentur. Vi gik up-hill ad landevejen, som skulle vise sig at være temmelig befærdet trods til relative tidlige tidspunkt. Men det er også vejen til en skilift her i Pelister Mountain, som må antages at have sne, udfra de talrige busser, der hoster sig op ad bjergvejen.

Vendehalsen lod sig hverken se eller høre, selvom vi gik rundt i hotelhaven og omegn. I stedet så vi flere bjergvipstjerter og 2 rødryggede tornskader. Og så var vejret smukt og kulissen med dragende bjerge og udsigt udover dalen og Bitola by i orden. Kl. 07.40 kører vi videre nordpå mod Rila klosteret i Bulgarien.

**Bjergvipstjernerne
er aldrig horisontale.
De vipper op og ned
i en uendelighed,
og det er deres speciale!
/Niels Jørgen Rasmussen**

Prilep:

Her ser vi en han hedeheg.

Gradsko by: kl. 09.20.**Veles: kl. 09.30.**

Ved Babuna River genser vi 3 ellekrager og 1 pirol.

Fodringsplads syd for Shtip: kl. 10.00-11.00.

Vi stopper og genser 9 kejserørne ved fodringspladsen – herligt. Hertil 25 ravne, 1 ådselsgrib, 3 sorte glenter, 1 lærkefalk og en han balkanhøg. En opflyvende hønsefugl annonceres som stenhøne, men det er jo ikke lige biotopen. Så vi må nøjes med en ung agerhøne, som er ny turart.

Kejserørne akrobatik.
Foto: Niels Jørgen Rasmussen

Nord for Shtip:

Nok en kejserørn fra bussen.

Istibanja: kl. 12.00

Vi holder kort indkøbspause, som også omhandler is og andet mundgodt. Ellie og Kosta handler ind til frokosten. Mens vi venter, ser vi både en sort stork og 2 ørnevåger, lavtflyvende og i flot medlys. Finn taler med en af indbyggerne – han taler schwitter-tysk, og Finn får hele historien om familien og huset, som han selv har bygget. Han fortæller endvidere, at dette års nedbør har medført rekordmålinger. Aldrig har det på dette sted regnet så meget som i år. Normalt vil det være tørt og beplantningen afsvedet på denne årstid, hvor temperaturen godt kan blive 45 grader. Men i år, så blomstrer alt, og det er grønt alle vegne. Vi kører til vores frokoststed lige nord for byen.

Frokostpause – kløft ved Kalimanci: kl. 12.15-13.00

Kosta tryller igen med maden, mens vi hygger og ser lidt fugle. En ravnerede lige ud til vejen indeholder 4 sultne, store og larmende unger. Ebba ser isfugl ved floden. Klippesvalerne raster på klippefremspringene. Og så er frokosten serveret, og alle turens deltager har lært af ravnene, og kaster sig over maden. Igen velsmagende med nye specialiteter, og mærkeligt nok, så bliver man altså sulten på en sådan tur! Afsted til den bulgarske grænse.

Den bulgarske grænse ved byen Prohod: kl. 14.00

De makedonske toldere kræver endnu en liste af Ellie. Til hvad spørger hun. Vi skal jo snart ud af landet! Vi slipper så for denne gang. Den makedonske told tager 42 minutter, den bulgarske kun 10 minutter. Bulgarsk effektivitet, siger Ellie, og så kan vi godt leve med, at den kvindelige bulgarske pasbetjent så stramtantet ud. Netop som Ellie har talt om effektivitet, bliver vi kaldt ind til siden. Bilen skal vejes! Men det gik nu også ret effektivt – 5 minutter.

Rila Monastery: kl. 16.15-17.30

Vi besøger det flotte Rila Kloster, og Ellie viser rundt. Ved indgangen til kirken råber turlederen Pallid Harrier, og fortæller begejstret, at den fløj ind under klosterets tag. De forvirrede turdeltagere spejter forgæves efter steppehøgen i tagrenden. Men den er der selvfølgelig ikke, for det var Pallid Swift = gråsejler, som der var tale om. Der er vist en turleder, der trænger til ferie!!!

Vi splitter os i 2 grupper: den ene er kaffeholdet, der bliver ved klosteret, den anden tager til "toppen", der hvor vejen ender.

Kirilova Polyana – Rila Mountain: kl. 17.45-18.35

Der var ingen ringdrosler eller andre bjergfugle. Skyerne hang tæt over bjergene, og kun engang imellem klarede det en anelse op. Kun nysgerrige – og sultne – heste vimser om os. Det begynder at småregne, det er sent, så vi begynder tilbageturen til klosteret.

Hotel Gorski Kat – øst for Rila by.

Efter indlogering og et hastigt bad, så er der dømt afskedsmiddag her i 450 moh. Middagen var fyldt med takke- og skåltaler. Kosta og Ellie skulle herudover have drikkepenge, for deres store og fantastiske indsats. Bjørn sang (faktisk rigtigt godt) en tra-la-la sang, som er blevet til på en anden DOF-tur, men bare med ny tekst. Vi overdøver en serbisk gruppe (som kører i en bil indregistreret i Bosnien), som sidder ved siden af os. De bliver dog også mere og mere højrystede, så det er snart ikke til at få ørenlyd. Vi var højlydte fra starten, men der måtte vin til, for at vi kunne vinde støj-konkurrencen.

Artskonkurrencen blev vundet af Thorbjørn og Pave Peter overrakte præmien – en god flaske Rakia fra Makedonien. Der var bud mellem 180-222 arter. Resultatet blev 191 på dagen (ved hjemkomst korrigeret til 189), hvilket dog ikke fik indflydelse på den sikre vinder! Godt gået – Thorbjørn.

Dagens fugl: Ravneunger

Pave Peter af Danmark i under velsignelse og håndspåleggelse af Thorbjørn, der vandt artskonkurrencen.
Foto: Niels Jørgen Rasmussen

Søndag den 11. maj 2014

Vejr: 0-5/8, vindstille til svag vind, 5-18°C

Afgang Hotel Gorski Kat: kl. 06.40-07.40

Vi siger farvel til 2 vandstære og 1 kærnebider. Kl. 07.40 kører vi ned af Rila Mountain og ud på hovedvejen til Sofia. Forinden blev det obligatoriske gruppebillede taget udenfor hotellet.

**En Vandstær med dykkercertifikat
fik et sommerferievikariat.
Fik en dykkertjans
et sted udenlands
nemlig ved Eriks Rådvads-pensionat!**
/Niels Jørgen Rasmussen

Citat: Her er jo flere Vandstære end i Rådvad

Sofia: kl. 09.30-11.40

Bulgariens hovedstad ligger i 540 moh. Den er fyldt med parker og grønne områder, så selv en københavner, kan blive misundelig. Julia tager i mod os på Aleksandar Nevski's plads og giver kaffe på en nærliggende cafe. Hun har – udover os – to grupper af sted. Den ene er en sommerfuglegruppe, og de kæmper i bjergene med skyer og regn, så det er ikke optimalt lige pt. Selv nyder vi skyfrit vejr og 18 grader. Vi siger farvel til Ellie. Hun skal skynde sig hjem og pakke, da hun rejser til Edingbourg næsten samtidigt med os. Nogle fra gruppen møder hende i lufthavnen.

Vi besøger Aleksandar Nevski-kirken, som er meget imponerende. Der var en messe i gang med en fantastisk korsang, som i øvrigt blev TV-transmitteret. Bulgarer er meget troende, og der blev købt lys, gjort korsets tegn og kysset den hellige Madonna. Kirken kan betegnes som en forgyldt lagkage med et virvar af halv- og helkupper i mange etager og hvælvinger understøttet af marmorsøjler. Den store forgyldte kuppen er Sofias vartegn. Kirken blev bygget 1882-1912 til minde om de russere, der hjalp Bulgarien fri af 500 års tyrkisk undertrykkelse. Derfor er kirken opkaldt efter den russiske hærfører Aleksandar Nevski. Efter kirken besøges en gammel ortodoks kirke. Vi når ikke alle derind, da vi er mere optaget af en stæreunge, der er ved at blive ombragt af en husskade. Stærens skrig går lige i vores hjerter, og de varer uhyggeligt længe, før døden indtræder.

Vi vandrer ned mod Parlamentsbygningen, og ser en stor parade med mænd i gamle uniformer med fjer i kasketterne og piger i nationaldragter, komme mod os. Man fejrer manden, der opfandt det kyrilliske alfabet. Julia kommer pludselig farende. Gader og pladsen, hvor vores bus befinder sig bliver afspærret inde længe, som følge af optoget. Vi iler til bussen, men folk er spredt, da afgangstid var planlagt til kl. 11.30. Hovedflokken er på plads ved bussen, og nogle bliver "indfanget" på et marked, og de sidste to kom heldigvis 10 min. før den aftalte tid. Vi når lige, at svinge ind foran paraden og komme væk. Var vi kommet afsted 1 minut senere, var vi blevet lukket inde, og ingen ved hvor lang tid det ville have taget at splitte ud igen. Trafikken i de nærliggende gader var tæt, som følge af optoget.

Sofia Airport Vrazhdebna

Vi kommer relativt hurtigt til lufthavnen, som ligger 5 km øst for centrum. Vi siger farvel til Kosta, og vi kan puste lidt ud i transithallen inden flyet til Frankfurt afgår kl. 14.15. Vi border planmæssigt og flyet er fyldt helt op. Afgang er dog 35 minutter forsinket pga. tordenvejr over Frankfurt. Forventet

flyvetid 2 timer og 5 minutter. Landing Frankfurt kl. 16.50 (lokal tid 15.50) 15 minutter senere end planlagt, hvilket skyldes at piloten måtte zig-zagge sig uden om tordenbygerne.

Frankfurt International Airport

Det var vild panik i Frankfurt lufthavn. Vores forsinkede afgang på 35 minutter og længere flyvetid på 15 minutter gjorde, at vi kom 10 minutter for sent til sidste bus, der kørte ud til københavnerflyet. Vi måtte tilbage de 10 minutters gang til Servicecenteret, hvor vi blev ombooket til et SAS-fly, som ligeledes var meget forsinket pga. tordenvejret over Frankfurt. Et toiletbesøg betød, at dem som kom 8 minutter senere end de andre, ikke fik billet, da bookingen blev lukket. En amerikaner var i samme båd, og han bandede og svovlede. Heldigvis var afgangens yderligere forsinket – eller piloten tog hensyn til alle de, der var forsinkede, for vi var ikke de eneste. Så indtjekningen for de sidste faldt på plads, og der var take off med SAS Airbus A320 kl. 17.45. Forventet flyvetid 1 time 5 minutter. Temperatur i CPH 13 grader og regnbyger. Landing CPH 18.50, så det var alt i alt kun en times forsinkelse. Men så var det lige: er vores kufferter kommet med? Vi ventede længe, og båndet stoppede. Øv, vi skyndte os alle at tage numre til køen i kuffertreklamationen, så vi kunne melde vores kufferter savnet. Men så begyndte båndet at køre igen, og så kom vores kufferter.

Klem, omfavelse og tak-for-turen håndtryk og afsted i spredt fægtning. Jyderne havde jo fortsat et par timers rejse med tog.

**Turen er slut og nu er jeg træt,
efterhånden er jeg blevet fuglemæt!
Nu skal jeg hjem
og ha' fordøjelsen frem,
men fanges sikkert i DOF-travel-net!**

/Niels Jørgen Rasmussen

Citat: Det var rart med en spelfri ferie!

En vellykket tur til Bulgarien-Makedonien-Grækenland er overstået, og nu har vi kun minderne suppleret med fotografierne – og denne rapport - tilbage. Og dog, der er jo lige et eftermøde og en tur til Sverige i august.

På turen kørte vi i alt 2.500 km i bus.

DOF-Travel håber, at du har haft en spændende tur, og byder dig velkommen igen til endnu en fuglerig tur med DOF-Travel.

Vi fik lov til at deltage i messen i den overdådige Alexandra Nevski-kirke.
Foto: Erik Heberg

Samlet artsliste

Som grundlag for artslisten er der udarbejdet en tjekliste, hvor antal observationer/noteringer er oplistet og sammenlagt. Antal noteringer skelner således ikke med, at de samme fugle kan være set på flere dage.

Lille lappedykker – *Tachybaptus ruficollis*

I alt 7 fugle noteredes fra Kerkini og Prespa.

Toppet lappedykker – *Podiceps cristatus*

I alt 340 noteringer: flest Kerkini, Prespa og Bitola med hver op til 100 fugle.

Sorthalset lappedykker – *Podiceps nigricollis*

2 Kerkini Harbour.

Hvid pelikan – *Pelecanus onocrotatus*

10% af pelikanerne i Prespa lakes anslås til at være hvide. Vi noterede op til 30 fugle her. Herudover 1 fugl ved Kerkini, der stod og rastede i Eastern Embarkment.

Krøtoppede pelikaner fangede frøer udfor vores hotel i Psarades ved Prespa-søerne.
Foto: Erik Heberg

Krøtoppet pelikan – *Pelecanus crispus*

Yngler succesfuldt i Kerkini lake som følge af etablering af yngleplatforme i søen. Vi så omkring 350 fugle her den 2/5-14. Der er indenfor de senere år etableret 4 yngleplatforme, og der yngede godt 50 par i 2007. Prespa-søerne er hjemsted for godt 1400 par. Vi så op til 400 fugle her. Arten er truet, og antallet af individer på verdensplan er på 14.000 fugle.

Skarv – *Phalacrocorax carbo sinensis*

Racen *sinensis*, Mellemskarv. Talrig med i alt 1717 noteringer. Flest i Kerkini Lake med 1500 fugle. I Prespa sås op 80 fugle på en dag.

Dværgskarv – *Phalacrocorax pygmaeus*

Med dagsmax i på 50 i Kerkini Lake og 400 i Prespa-søerne, er denne art lokalt almindelig.

Dværghejre – *Ixobrychus minutus*

På denne tur var vi meget heldig med at få set fine dværghejrer. De første 2, sås i fiskedam syd for Prilep. Herudover dagsmax på 7 fugle i Prespa-søerne. Af disse sås flere på fineste hold lige uden for vores hotel i Psarades Village.

Fiskehejre – *Ardea cinerea*

En udbredt og talrig fugl. I alt noteredes 80 fugle fordelt på 9 dage. Dagsmax var på 25 fugle.

Purpurhejre – *Ardea purpurea*

Fåtalig med i alt 8 noteringer fra Kerkini, Prespa og Bitola-fishponds. I sidstnævnte biotop sås 5 fugle.

Sølvhejre – *Ardea alba*

I alt 20 Kerkini og op til 35 ved Prespa-søerne.

Silkehejre – *Egretta garzetta*

Talrig og udbredt. I alt 225 noteringer fordelt på 6 dage. Flest den 8/5 med 60 Prespa-søerne.

Silkehejre. Foto: Erik Heberg

Tophejre – *Ardeola ralloides*

Sås almindeligt i Kerkini og Prespa med op til 15 hvert sted.

Nathejre – *Nycticorax nycticorax*

I alt 15 fugle i henholdsvis Kerkini og Prespa.

Skestork – *Platalea leucorodia*

I alt 30 fugle sås fouragere i Kerkini Lake nær Glossy Ibis Strip.

Sort stork – *Ciconia nigra*

Blot 6 fugle sås, heraf 1 ved rede i klippehule nær Drenovo Gorge.

Hvid stork – *Ciconia ciconia*

Sås næsten dagligt med i alt 281 noteringer. Flest Kerkini med 100 fugle, hvor mange par yngler i landsbyerne nær Mandraki og Kerkini Harbour.

Knopsvane – *Cygnus olor*

Blot 3 fugle i lille Prespa.

Grågas – *Anser anser*

I alt 20 fugle, heraf flere par med gæslinger.

Gråand – *Anas platyrhynchos*

Blot 12 fugle set på 3 forskellige dage.

Taffeland – *Aythya ferina*

To sås Mandraki Harbour, Lake Kerkini, og 1 fiskedam syd for Prilep.

Hvidøjet and – *Aythya nyroca*

Op til 10 Prespa og 13 fiskedamme syd for Bitola. I alt noteret 35.

Hvidøjede ænder over Bitola fiskedamme. Foto: Erik Heberg

Stor skallesluger – *Mergus merganser*

Prespa-søerne er artens yderste sydøstlige ynglested, som ligger langt fra bestanden i Mellemeuropa. I alt noteret 13 fugle, heraf såvel hanner, som en hun med ællinger.

Stenhøne – *Alectoris graeca*

2 fugle sås Babuna River syd for Veles henholdsvis den 4/5 og 6/5. Lokalteten var den samme, men pga. afstanden fra første og anden iagttagelse vurderes det, at vi har set 2 fugle.

Agerhøne – *Perdix perdix*

1 ungfugl sås 10/5 ved kejserørne-stedet nær Shtip, Gradsko-steppen.

Vagtel – *Coturnix coturnix*

1 hørt ved stenspurve-lokalitet nær Rupite den 1/5.

Hvæpsevåge – *Pernis apivorus*

I alt 30, heraf hovedparten trækkende fugle. Første sås Trigrad den 29/4.

Sort glente – *Milvus migrans*

Fåtalig med i alt 7 fugle. Flest den 10/5, hvor 3 sås sammen med kejserørnene ved Shtip, Gradsko-steppen.

Ådselsgrib – *Neophron percnopterus*

I alt 7 fugle fordelt på 4 dage. Flest ved gribbefodringspladsen Vitchevo og omegn. En ynglelokalitet besøgte, dog uden at se fuglen her.

Gåsegrib – *Gyps fulvus*

Vi noterede 18 fugle den 5/5, hovedparten ved Vichevo gribbefodringsstedet. Herudover 3 ved landsbyen Klisura den 6/5. Gribbefodringsstedet var en indhegning med spredte træer. Der var således ikke muligt at se til gribbe spise. Da vi ankom sad de skjult i træerne/på jorden. Men der gik ikke lang tid før de første sås flyve væk, og kredse på opvinden.

Slangeørn – *Circaetus gallicus*

I alt 24 fugle fordelt på 8 dage. Dagens fugl den 28/4.

Rørhøg – *Circus aeruginosus*

Udbredt i vådområder. I alt 19 noteringer. Flest 2/5 med 6 Lake Kerkini.

Steppehøg – *Circus macrourus*

2 yngre fugle sås, begge trækkende. Den første sås overflyvende i Promachonas Skoven den 2/5. Godt Erik fik fotograferet fuglen, så den kunne efterbestemmes. Den anden fugl sås 6/5 i Vojsancidalen først fouragerende lavt, for senere at skruer op og trække væk.

Hedehøg, han. Foto: Erik Heberg

Hedehøg – *Circus pygarrus*

Vi så i alt hele 13 hedehøge fordelt på 5 dage. Flest den 7/5 på engene syd for Prilep, hvor 2 par sås samtidigt. Vi fik set såvel han og hun af det ene par, fantastisk godt.

Balkanhøg – *Accipiter brevipes*

Vi fik lejlighed til at studere, såvel hanner og hunner, på fineste vis – både siddende og flyvende. I alt 15 fugle med flest den 2/5, hvor Finn og Erik trækobsede og noterede 8 fugle.

Balkanhøg. Foto: Hans-Peter Svendsen

Spurvehøg – *Accipiter nisus*

Spredte iagttagelser: 10 fugle i alt.

Duehøg – *Accipiter gentilis*

1 yngre 2K fugl fløj over bussen i Trigrad by den 29/5. Herudover en kredsende gammel fugl – han – Klisura Village den 6/5.

Musvåge – *Buteo buteo*

Udbredt og set næsten alle dage. I alt 77 noteringer.

Ørnevåge – *Buteo rufinus*

Også en art, som vi så "mange" af. I alt 13 fugle fordelt på 6 dage.

Lille skrigeørn – *Aquila pomarina*

Blot en enkelt iagttagelse af den 2/5 Kerkini Harbour (Finn).

Østlig kejserørn – *Aquila heliaca*

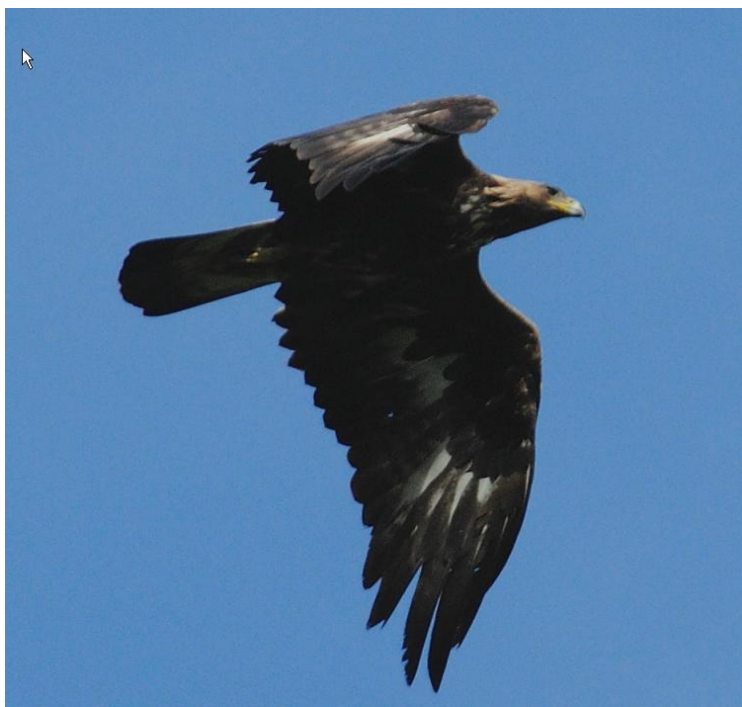
Vi så imponerende mange kejserørne – hele 18 – fraseret gengangere. Hovedparten – især yngre fugle - sås ved fodringspladsen nær Shtip på Gradsko-steppen. Herudover fik vi fremvist 2 reder, den ene i mindre trægruppe bag en landsby, den anden på en højspændingsmast fra vejen. Absolut et af turens højdepunkter.

Ung kejserørn nær Shtip. Foto: Erik Heberg

Kongeørn – *Aquila chrysaetos*

En flot yngre fugl sås overflyvende ved Vichevo Hills, så den blev udnævnt til dagens fugl. Herudover 3 andre iagttagelser.

Smuk, smuk 3K kongeørn Vichevo. Foto: Hans-Peter Svendsen

Dværgørn – *Aquila pennata*

Blot to iagttagelser: 1 overflyvende Rupite den 1/5 og 1 ved Promachonas Skoven den 2/5.

Tårnfalk – *Falco tinnunculus*

Almindelig i det åbne land, og set næsten alle dagene. I alt noteret 57 fugle.

Lille tårnfalk – *Falco naumanni*

I alt 126 noteret, alle i Makedonien. Flest i Gradsko-området, hvor byen Merena Village – i hverttilfælde tidligere - husede op til 100 par. Vi så dog højst op til 10-15 individer på de to besøg, vi aflagde byen. Formentlig var de ikke ankommet pga. det kølige og regnfulde vejr.

Lille tårnfalk, han. Foto: Erik Heberg

Aftenfalk – Falco vespertinus

Ved fiskedammen lige syd for Prilep den 7/9 var vejret solrigt og godt. Det har åbenbart udløst aftenfalke-træk. Vi var så heldige at se "fald" af godt 200 falke, der bl.a. søgte ned til fiskedammen for at foruragere. Vi så falke alle vegne, da det stod på, og det var endnu et af turens højdepunkter. Aftenfalk blev derfor udnævnt til dagens fugl denne dag. Herudover så vi 19 fugle, hovedparten trækkende.

Lærkefalk – Falco subbuteo

8 enkelt-iagttagelser fordelt på 6 dage.

Lannerfalk – Falco biarmicus

Den kendte yngleplads på en pylon i en ravnerede på Gradsko-steppen var forsvundet, da et ravnepar havde fortrængt falkene. I stedet fik vi forevist en anden rede, hvor vi så en fugl sidde og pudse sig på en klippe i umiddelbar nærhed.

Vandrefalk – Falco peregrinus

Parret i Trigrad Gorge hørtes ved begge besøg. Herudover sås 4 fugle, fordelt på 3 dage.

Vandrikse – Rallus aquaticus

2 hørt lille Prespa.

Lille rørvagtel – Porzana parva

Nogle få hørte 1 syngende ved site 2, Store Prespa.

Grønbenet rørhøne – Gallinula chloropus

I alt 19 noteringer fordelt på 5 dage. Flest Mandraki Harbour med 12.

Bluishøne – Fulica atra

Talrig i Bitola-fiskedammene med op til 100.

Vibe – Vanellus vanellus

En fugl blev set på 2 dage ved ørnefodringen syd for Shtip. Herudover 3 set ved fiskedamme syd for Prilep.

Lille præstekrave – Charadrius dubius

4 fugle, heraf de 3 i Vojsanici Valley.

Klyde – Recurvirostra avosetta

En observation af 6 fugle, sandstranden ved Store Prespa, site 3.

Dagens fugl den 9/5. Foto: Erik Heberg

Mudderklire – *Actitis hypoleucos*

I alt 6 noteringer fordelt på 5 dage.

Sandløber – *Calidris alba*

Vi så 2 sandløbere i flot sommerdragt og på tæt hold på sandstranden ved Store Prespa, site 3.

Hættemåge – *Chroicocephalus ridibundus*

Almindelig i Kerkini og Prespa med i alt 150 noteringer.

Dværgmåge – *Hydrocoloeus minutus*

1 ad og 2 2k sås fouragere med sortterner Bitola Fishponds den 9/5.

Sorthovedet måge – *Ichthyaetus melanocephalus*

En enkelt 3K fugl sås sammen med hættemåger ved fiskedam syd for Prilep.

Middelhavmåge – *Larus michahellis*

I alt noteret 100: 50 Kerkini søen og 50 Prespa-søerne.

Kaspisk måge – *Larus cachinnans*

Enkelt iatntagelse af en ad i sommerdragt på morgenturen den 8/5 ved Psarades Village.

Sildemåge – *Larus fuscus*

2 fugl sås sammen med hættemåger Lake Kerkini.

Rovterne – *Hydroprogne caspia*

Nogle få så en ad rovterne ved Kerkini Harbour den 2/5.

Sortterne – *Chlidonias niger*

1 fugl så trækkende over Store Prespa sammen med en flot hvidskæggede terner. Herudover 23 fugle fouragerende med nogle hvidskæggede terner i Bitola Fishponds. Begge observationer var den 9/5.

Hvidvinget terne – *Chlidonias leucopterus*

Vi havde glædet os til at se flotte hvidvindede terner i sommerdragt på turen, men det kølige vejr må have stoppet trækket. Først den 7/5 ved fiskedammen syd for Prilep så en enkelt fugl. Øv!

Hvidskægget terne – *Chlidonias hybrida*

Som gældende for den hvidvingede terne, så blev det et sparsomt udbytte med blot 10 rastende fugle på 3 lokaliteter. Den 9/5 sås 38 overtrækkende over Store Prespa, så først på det tidspunkt sås større tal.

Fjordterne – *Sterna hirundo*

I alt 15 sås 2/5 Mandraki Harbour, Kerkini.

Klippedue – *Columba livia*

Tamduer sås hver dag.

Huldue – *Columba oenas*

1 enkelt observation af 3 overflyvende fugle, Babuna River.

Ringdue – *Columba palumbus*

I alt noteret 41 fugle fordelt på 8 dage. Flest den 6/5 med 25.

Turteldue – *Streptopelia turtur*

Sås de fleste dage, med en total på 45 fugle.

Tyrkerdue – *Streptopelis decaoto*

Almindelig i landsbyerne. I alt 114 fugle.

Gøg – *Cuculus canorus*

Udbredt og lokalt talrig. I alt 67 fugle.

Dværghornugle – *Otus scops*

1 hørtes hver aften fra hotellet i Melnik, og 2 hørtes omkring hotellet i Kavadarci. Ellie hørte 1 under et eftermiddagsbesøg i Merena Village.

Kirkeugle – *Athene noctua*

I alt 6 noterede fugle, heraf flere gode obs. Bl.a. 1 på et hus midt på formiddagen i Kerkini Village, som også var medvirkende til at kirkeugle blev dagens fugl den 2/5.

Natugle – *Strix aluco*

Thorbjørn hørte natugle såvel fra hotellet i Tigrad som Melnik.

Mursejler – *Apus apus*

Spredte iagttagelser af i alt 64 fugle fordelt på 9 dage. Flest sås i Sofia sidste dag med 25.

Gråsejler – *Apus pallidus*

Blot 1 fugl Rila-klosteret den 10/5. Sidst Niels Jørgen og Ebba besøg klosteret så de 30 fugle, så de var tilsyneladende ej heller ankommet i større mængder.

Alpesejler – *Tachymarptis melba*

Det blev til spredte iagttagelser af 87 fugle.

Isfugl – *Alcedo atthis*

1 hørt Rupite den 1/5. 2 set Kerkini Harbour den 2/5, samt 1 ved frokoststed i kløft nær Kalimanci den 10/5.

Biæder – Merops apiaster

Fra den 1/5 så vi flere flokke af trækkende biædere. I alt noteredes 570 fugle fordelt på 10 dage.

Ellekrage – Coracias garrulus

Flere flotte observationer. Den 4/5 sås 6 fugle (bl.a. 2 formentlige ynglepar ved Babuna River). Herudover 1 fugl den 8/5.

Hærfugl – Upupa epops

Selvom vi havde hele 22 fugle fordelt på 9 dage, så blev de fleste enten hørt, eller set flygtigt flyve væk.

Vendehals – Jynx torquilla

Niels Jørgen ser en den 30/4 Popovi Livadi Pass, mens vi andre er på gråspætte-jagt. Herudover hører Peter en fra vinduet på Hotel Sator den 9/5 i landsbyen Trnovo.

Lille flagspætte – Dendrocopos minor

1 set den 2/5 Promachonas Forest, og 1 set på morgentur den 7/5 i vinmarkerne, Kavadarci.

Mellemflagspætte – Dendrocopos medius

3 observationer: 1 set 2/5 Promachonas Forest, 1 set 6/5 Klisura Village (Ellie) samt 1 hørt den 9/5.

Stor flagspætte – Dendrocopos major

I alt 7 noteringer fordelt på 5 dage.

Sortspætte – Dryocopus martius

En set og ivrigt kaldende den 29/4 i nåleskoven ovenfor Trigrad-kløften. Herudover 1 30/4 Popovi Livadi Pass, samt 1 hørt Promachonas Forest 2/5.

Syrisk flagspætte – Dendrocopos syriacus

Flere fine iagttagelser blandt de 7, der blev noteret.

Grønspætte – Picus viridis

I alt 9 observationer, både af sete og hørte fugle.

Gråspætte – Picus canus

I alt 4 observationer, herunder 1 set og 1 hørt Popovi Livadi Pass.

Rødrygget tornskade – Lanius collurio

Antallet for denne smukke tornskade blev på 33 fordelt på 11 dage. Flest 8/5 med 10 Prespa-søerne.

Rosenbrystet tornskade – Lanius minor

Blot 2 iagttagelser: 1 i bakkerne nord for Borino den 30/4 samt 1 Kerkini Lake den 2/5.

Masketornskade – Lanius nubicus

Ellie så 1 fugl Rupite 1/5 (og Finn så et glimt). Herudover 1 par på præseniter-ledninger Klisura Village den 7/5. Så fås de ikke bedre.

Masketornskade, han, ved Klisura Village. Foto: Hans-Peter Svendsen

Rødhovedet tornskade – *Lanius senator*

Udbredt, men fåtallig. I alt 11 noteringer fordelt på 7 dage med dagsmax på 3 fugle.

Skovskade – *Garrulus glandarius*

Sås alle dage, bortset fra sidste dag. I alt blev bogført 58 fugle.

En våd skovskade tjekker lige om der skulle være levninger. Foto: Erik Heberg

Husskade – *Pica pica*

Udbredt med ialt 119 noteringer.

Allike – *Corvus monedula*

Set næsten alle dage. Meget almindelig i Makedonien, såvel i landbrugsområder, byer og bjerge. I alt noteredet 277 fugle.

Sortkrage – *Corvus corone*

4 lidt udenfor scope – nemlig i Frankfurt lufthavn.

Gråkrage – *Corvus cornix*

Meget almindelig – i alt 276 noteringer.

Ravn – *Corvus corax*

Udbredt og lokalt almindelig. Fx så vi op til 30 ved fodringspladsen nær Shtip. I alt noteret 80 fugle.

Kalanderlærke – *Melanocorypha calandra*

Op til 35 fugle ved lærkelokaliteten, Harsovo, hvilket var langt flere end i 2013. I Gradsko-steppen sås dagstotal på op til 10 fugle.

Kalanderlærke i dens rette element nær Harsovo. Foto: Niels Jørgen Rasmussen.

Korttaet lærke – *Calandrella brachydactyla*

Blot 2 fugle set ved lærkestedet Harsovo.

Toplærke – *Galerida cristata*

Almindelig. I alt 80 noteringer fordelt på 9 dage.

Sanglærke – *Alauda arvensis*

Totalt 13 fugle fordelt på 6 dage.

Hedelærke – *Lullula arborea*

4 fugle på 2 lokaliteter: bakker ved Borino og Slavjanka Mountain.

Digesvale – *Riparia riparia*

4 fugle sås Kerkini lake samt 17 trækkende Store Prespa.

Klippesvale – *Ptyonoprogne rupestris*

Almindelig i bjerge og klippefyldt terræn. I alt 290 noteret fordelt på 12 dage.

Landsvale – *Hirundo rustica*

Talrig. Set alle dage. I alt noteret 730 fugle.

Rødrygget svale – Cecropis daurica

Relativ almindelig, og set de fleste dage. I alt 139 noteringer af denne skønne svale med spurvekaldet og den sorte undergump.

Bysvale – Delichon urbicum

Meget talrig og set alle dage. I alt noteret 2.815.

Sørgemejse – Poecile lugubris

Få nåede at få set og hørt sørgemejsen ved Vichevo den 5/5. Blev opdaget på sangen, da vi skulle hente morgenmad i bussen. Sås kortvarigt på et vejskilt, inden den forsvandt. Trods eftersøgning lykkedes det ikke at genfinde den.

Sumpmejse – Poecile palustris

Af de 14 noterede fugle sås de 11 i Trigrad- og Melnikområdet. Herudover 3 den 3/5.

Fyrremejse – Poecile montana

6 fugle af den sydlige race i Centraleuropa - nominatformen *Poecile montana montana* - sås/hørtes i Trigrad Gorge, og på vandreturen Trigrad by – Yagodina. 2 fugle sås rigtig fint, så vi kunne se de lyse vingepaneller på armsvingsfjererne, den lyse kind og den – ift. Sumpmejse - større hagesmæk.

Sortmejse – Periparus ater

Meget almindelig i Trigrad kløften med 85 noteringer. Herudover 4 set/hørt andre steder.

Topmejse – Lophophanes cristatus

I alt 4 noteret Trigrad Gorge. Ifølge Ellie er den ikke almindelig i området.

Musvit – Parus major

Udbredt og almindelig. Set alle dage med en total på 85 fugle.

Blåmejse – Cyanistes caeruleus

Langt mere fåtallig end dens større fætter. Blot 10 iagttagelser.

Pungmejse – Remiz pendulinus

Af en total på 30 var langt de fleste hørte fugle. Op til 10 i Kerkini, hvor en fugl lod sig se fint i toppen af en dunhammer. Op til 12 noteringer ved Prespa-søerne den 8/5.

Halemejse – Aegihalos caudatus

Den sydlige race: *Aegihalos caudatus europaeus* med den store stribe over øjet. Vi så ialt 16 af slagsen fordelt på 5 dage. Flest Slavjanka Mountain med 7 fugle.

Spætmejse – Sitta europaea

Racen *caesia* (Storbritanien og kontinentale Europa), som har varm rustbeige underside. Vi noterede 3 fugle på 2 lokaliteter.

Klippespætmejse – Sitta neumayer

Et par sås på den nærliggende klippe overfor byen Demir Kepija. Herudover blev 1 set og hørt synge Drenovo Gorge.

Murløber – Tichodroma muraia

Udnævnt til dagens fugl den 29/4. Vi så op til 2 fugle ved det vanlige, og sikre, sted i Trigrad Gorge. Hørtes endvidere synge ved begge besøg.

Træløber – *Certhia familiaris*

8 fugle blev noteret den 29/4 under vandringen ovenfor Trigrad-kløften til Yagodina.

Korttået træløber – *Cherthia branchydactyla*

2 (1 set og 1 hørt) den 2/5 Promachonas Forest.

Gærdesmutte – *Troglodytes troglodytes*

Ialt noteret 11, hovedsageligt i Trigrad- og Melnik-området.

Vandstær – *Cinclus cinclus*

Meget almindelig i Trigrad Gorge med op til 20 fugle/dag. Herudover 1 Drenovo Groge og 2 Rila Mountain.

Fuglekonge – *Regulus regulus*

Kun set Trigrad Gorge med 7 fugle.

Rødtoppet fuglekonge – *Regulus ignicapilla*

Vi så/hørte hele 15 fugle i Trigrad Gorge, herunder på vandreturen til Yagodina. Ved Trigrad Gorge sås begge arter (endda i samme træ).

Cettisanger – *Cettia cetti*

I alt 31 noteringer fordelt på 7 dage. Lader sig høre nemt pga. sin korte og kraftige sang. Enkelte blev set kortvarigt.

Sivsanger – *Acrocephalus schoenbaenus*

1 hørt kalde i fiskedam syd for Prilep den 7/5.

Rørsanger – *Acrocephalus scirpaceus*

Først ankommet den 7/5 med 2 fiskedam syd for Prilep. Herudover 19 Prespa-søerne den 9. og 10/5.

Kærsanger – *Acrocephalus palustris*

Også først iagttaget den 7/5 samme sted som første rørsanger. Herudover 1 den 8/5.

Drosselrørsanger – *Acrocephalus arundinaceus*

I alt 96 noteringer, primært fra Kerkini og Prespa-søerne.

Det er alment kendt, at fotografer manipulerer med deres billeder. Her er to eksempler. Niels Jørgens billede tv viser, at han har sat en pind i næbbet, så man kan se den helt ned i halsen. Til højre har Erik hængt drosselrørsangeren op i en snor, så den ikke kan flyve væk. Som det fremgår, var drosselrørsangeren meget tilgængelig her ved lille Prespa søen.

Østlig bleg gulbug – Hippolais pallida

Ankomst den 1/5, hvor vi så/hørte 3 fugle ved Harsovo og Rupite. Herudover 17 iagttagelser fordelt på 6 dage.

Gulbug – Hippolais icterina

1 fugl set og hørt synge den 6. og 7/5 i vinmarkerne nær hotellet i Kavadatci.

Olivensanger – Hippolais olivetorum

Det blev til 3 fugle den 6/5 i Vojsanci Valley, som primært blev hørt. De var yders svære at få at se, men nogle deltagere fik et flygtigt blik.

Gransanger – Phylloscopus collybita

I alt 20 fugle fordelt på 9 dage.

Skovsanger – Phylloscopus sibilatrix

1 fugl set og hørt synge 6/5 vinmarkerne nær hotellet i Kavadarci.

Munk – Sylvia atricapilla

Meget almindelig. I alt 25 noteringer.

Høgesanger – Sylvia nisoria

Første obs var en han i sangflugt ved Harsovo. Blev set både den 1. og 3/5. Herudover noterede vi 3 syngende hanner ved Prespa-søerne, site 2, den 8. og 9/5.

Høgesangeren, der optog os en del, ved lækelokaliteten Harsovo.
Foto: Erik Heberg

Østlig mestersanger – Sylvia crassirostris

2 fugle sås den 1/5 (Ellie) samme sted som høgesangeren ved Harsovo lækelokalitet. Herudover 2 fugle set af få i Vojsanci Valley.

Tornsanger – *Sylvia communis*

Almindelig og udbredt. I alt 104 noteringer fordelt på 11 dage. Første set 1/5.

Gærdesanger – *Sylvia cirrica*

I alt 13 fugle fordelt på 7 dage.

Hvidskægget sanger – *Sylvia cantillans*

Relativ almindelig på egnede lokaliteter. I alt 33 fugle kom i bogen. Flest sås den 6/5, hvor hele 15 blev set/hørt ved Klisura Village. Bl.a. sås en flot han på ledningerne, hvor vejen endte, og hvor vi spiste frokost.

Sorthovedet sanger – *Sylvia melanocephata*

I Vojsanci Valley noterede vi 3 fugle. De var ikke meget for at vise sig i det åbne, men vi hørte jævnligt deres kraftige snerren.

Grå fluesnapper – *Muscicapa striata*

Der var fald af denne art den 8/5, hvor 15 blev set Prespa-søerne. I alt noteredes 28 fugle, med 1/5 som første observationsdato.

Balkanfluesnapper – *Ficedula semitorquata*

Vi genfandt hannen fra sidste år, dog i et andet træ. Han havde udvalgt sig et egnet redehul, men manglede tilsyneladende fortsat en hun. Det var i Promachonas Forest den 2/5.

Rødhals – *Erithacus rubecula*

Lokalt meget almindelig (Trigrad og Melnik). I alt noteret 40 fugle.

Sydlig nattergal – *Luscinia megarhynchos*

Der var dømt fald den 1/5, hvor hele 100 blev noteret. Forinden var noteret 6. I alt noteret blev 260 fugle, det fleste hørt.

Husrødstjert – *Phoenicurus ochruros*

Almindelig i Trigrad Gorge. I alt 26 noteringer fordelt på 8 dage.

Tillidsfuld Husrødstjert, han, Rila Klosteret. Foto: Erik Heberg

Rødstjert – *Phoenicurus phoenicurus*

3 fugle (2 hanner og 1 hun) sås/hørtes under en frokostpause den 9/5 i bjergene nord for Prespa-søerne.

Stenpikker – *Oenanthe oenanthe*

I alt 17 fugle fordelt på 4 dage. Flest den 30/4 med 10 fugle.

Middelhavsstenpikker – *Oenanthe hispanica*

Flere flotte hanner af middelhavsstenpikker af den sortstrubede variant sås. I alt noteredes 16 fugle.

Sortstrubet bynkefugl – *Saxicola torquata*

En enkelt iagttagelse af 2 fugle, Vojsanci Valley.

Bynkefugl – *Saxicola rubetra*

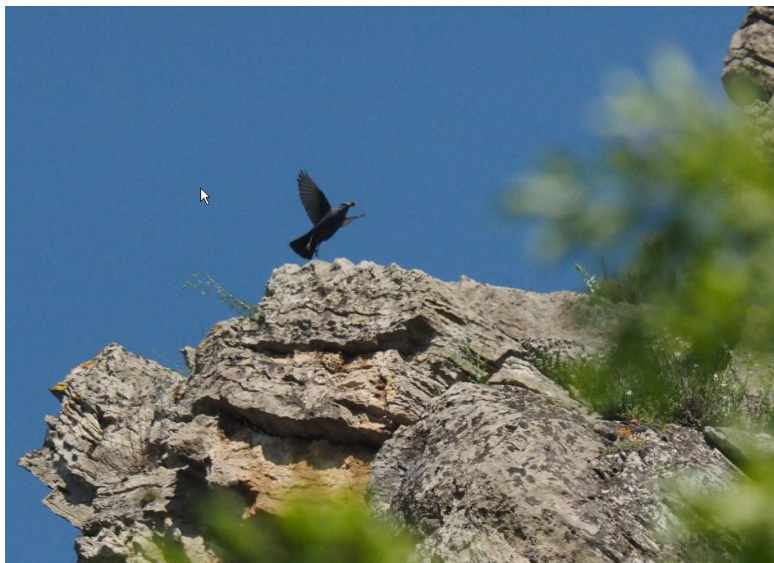
I alt 8 fugle sås. Første sås den 30/4.

Stendrossel – *Monticola saxatilis*

2 sås på klippen overfor mindesmærket, Drenovo Gorge, den 7/5.

Blåddrossel – *Monticola solitarius*

I alt 12 fugle, med 8/5 som topdag med 8 eksemplarer i Drenovo Gorge.

Blåddrossel, han, kommer med føde. Drenovo kløften.
Foto: Erik Heberg

Solsort – *Turdus merula*

Meget almindelig med en total på 150 fugle.

Sangdrossel – *Turdus philomelos*

Knyttet til skove. I alt 13 observationer fordelt på 5 dage.

Misteldrossel – *Turdus viscivorus*

I alt 6 fugle. Flest sås i Popovi Livadi Pass, Pirin Mountain, med 4.

Skægmejse – Panurus biarmicus

3 fugle sås den 7/5 fiskedam syd for Prilep. Herudover 30 noteringer fra Prespa-søerne.

Pirol – Oriolus oriolus

Hele 93 piroler blev noteret fordelt på 10 dage. Så det lykkes for alle, at få set nogle flotte hanner.

Stær – Sturnus vulgaris

I alt 360 noteringer fordelt på 13 dage. Højeste dagsmax var på 75.

Jernspurv – Prunella modularis

3 noteredes den 29/4 på vandreturen Trigrad-Yagodina. Herudover 1 den 10/5 Rila Mountain.

Gul vipstjert – Motacilla flava feldegg

Alle obs, bortset fra én, var af balkan-racen *feldegg*. I alt 48 noteringer – flest 9/5 med 30. En enkelt fugl den 30/4 var af vores hjemlige race *flava*.

Balkanracen af gul vipstjert let genkendelig på den sorte hætte.
Foto: Niels Jørgen Rasmussen

Bjergvipstjert – Motacilla cinerea

Karakterfugl i Trigrad kløften med op til 25 fugle/dag. Ialt 41 noteringer.

Hvid vipstjert – Motacilla alba

Udbredt med i alt 69 noteringer. Flest Melnik-området den 1/5 med 15.

Markpiber – Anthus campestris

To fugle sås den 1/5 på lærkelokaliteten ved Harsovo. Herudover 1 den 5/5.

Skovpiber – Anthus trivialis

En enkelt iagttagelse af en overflyvende fugl den 7/5 ved mindesmærket Drenovo Gorge.

Gulspurv – Emberiza citrinella

Det blev til 1 fugl den 30/4 i bakkerne nord for Borino og 2 fugle den 9/5 i Hotel Sator's have i landsbyen Trnovo.

Gærdeværling – *Emberiza cirtus*

Almindelig. Ialt set 41 fugle fordelt på 10 dage. Flest den 5/5 med 10.

Klippeværling – *Emberiza cia*

Vi havde hele 10 fugle den 29/4, heraf 2 i Trigrad Gorge og 8 ved udkanten af Trigrad by, hvor vi spise frokost. Herudover 3 fugle den 3/5 i Slavjanka Mountain.

Hortulan – *Emberiza hortulana*

I alt hele 9 fugle, hvor 6 den 30/4 i bakkerne nord for Borino sås fantastisk godt, så arten fortjent blev dagens fugl. Herudover 2 syngende Rupite den 1/5, og 1 den 6/5.

Hortulan, han. Foto: Erik Heberg

Hætteværling – *Emberiza melanocephala*

Vi noterede i alt 22 fugle, hvoraf hele 15 primært var fra Vojsanci Valley-området den 6/5.

Bomlærke – *Emberiza calandra*

Meget almindelig med 200 noteringer fordelt på 9 dage.

Bogfinke – *Fringilla coelebs*

Udbredt og almindelig i skove. Det blev til 62 noteringer, primært i Trigrad- og Melnik-området.

Lille korsnæb – *Loxia curvirostra*

Set på 2 lokaliteter med 8 fugle: 7 i nærheden af Yagodina den 29/4 samt 1 den 30/4 på morgenturen fra hotellet i Melvik.

Grønirisk – *Carduelis chloris*

Relativ almindelig med 69 noteringer.

Stillits – *Carduelis carduelis*

Meget almindelig og udbredt. Set på 11 af dagene med en total på 180 fugle.

Tornirisk – *Carduelis cannabina*

Almindelig. I alt noteret 54 fordelt på 9 dage.

Gulirisk – *Serinus serinus*

Sås på 6 lokaliteter med en samlet antal på 19 fugle. Flest sås i byen Dolen den 30/4 med 10, hvor der var højaktivitet med sangflugt og flyven rundt.

Dompap – *Pyrrhula pyrrhula*

Primært set i Trigrad Gorge og vandreturen til Yagodina, hvor 20 fugle blev noteret. Herudover 9 fugle fordelt på 4 lokaliteter.

Kærnebider – *Coccothraustes coccothraustes*

I alt 12 noteringer fordelt på 4 dage.

Gråspurv – *Passer domesticus*

Meget almindelig og set næsten alle dage. Totalen blev på godt 400.

Spansk spurv – *Passer hispaniolensis*

Yngler i stort tal under storkereder, og her var den meget talrig. Vi noterede helt 305 fugle på 8 forskellige dage (Kerkini- og Kavadarci-området). Tallet er nok for lavt sat.

Spansk spurv i smukke omgivelser. Foto: Niels Jørgen Rasmussen

Skovspurv – *Passer montanus*

Fåtalig med i alt 31 fugle fordelt på 9 dage.

Pattedyr:**Egern – *Sciurus vulgaris***

8 dyr sås på 4 dage. Flest Trigrad-Yagodina vandreturen den 30/4 med 5 stk.

Europæisk hare – *Lepus capensis*

2 henholdsvis den 7 og 8/5.

Rådyr – *Capreolus capreolus*

1 dyr den 29/4 i bakker nord for Borino og 1 i Trigrad den 30/4 (både hørt bjæffe og set).

Ræv – *Vulpes vulpes*

1 den 30/4 (med skab) og 1 den 4/5.

Flagermus sp

5 den 30/4 Melnik by.

Krybdyr og padder:**Græsk landskildpadde - *Testudo hermanni***

I alt 3 stk.

Maurisk landskildpadde – *Testudo graeca*

1 Harsovo.

Europæisk Sumpskildpadde – *Lepus capensis*

1 Harsovo.

Balkan wall lizard - *Pardarcis tauricus*

Set flere steder.

Balkan green lizard - *Pardarcis trilineata*

I alt 3 noteret.

Dice snake (Rutsnog) - *Natrix tessellata*

3 eksemplarer af denne slange lå med hovedet over vandet i vandkanten Kerkini harbour den 2/5.

Snog – *Natrix natrix*

1 Mandraki Harbour, 1+1 Prespa.

Løvfrø – *Hyla arborea*

1 Bitola.

Krølle 1 til krølle 2: "Jeg rejser også tit med Dof Travel. De har nogle fantastiske ture".
Foto: Niels Jørgen Rasmussen